ЕВРОПЕЙСКИЯТ ЗЕМЕДЕЛСКИ ФОНД ЗА РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ-
ЕВРОПА ИНВЕСТИРА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

СДРУЖЕНИЕ „МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА – РАДОМИР – ЗЕМЕН"

2400, гр. Радомир, област Перник, ул. „Евлоги Георгиев“ 3, тел: 0884 767 677; www.migradomir.org; e-mail: mig.radomir@gmail.com

АНАЛИТИЧЕН ДОКЛАД

НА ТЕМА:

" ПРОУЧВАНЕ И АНАЛИЗ НА ПОТЕНЦИАЛА ЗА ВЪВЕЖДАНЕ НА ИНОВАЦИИ ЗА ПО-БАЛАНСИРАНО ИКОНОМИЧЕСКО И ТЕХНОЛОГИЧНО РАЗВИТИЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ-РАДОМИР-ЗЕМЕН"

СДРУЖЕНИЕ „МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА – РАДОМИР – ЗЕМЕН"

2400, гр. Радомир, област Перник, ул. „Евлоги Георгиев“ 3, тел: 0884 767 677; www.migradomir.org; e-mail: mig.radomir@gmail.com

Настоящият анализ е подготвен в изпълнение на договор за услуга със „СИБЕРА КОНСЛУТ“ ЕООД с предмет „Проучване и анализ на потенциала за въвеждане на иновации за по-балансирано икономическо и технологично развитие на територията на МИГ-Радомир-Земен“, резултатите от които ще се използват за обосновка при разпределението по мерки на средствата, предвидени през преходния период.

Този материал е изготвен с финансовата помощ на Европейския съюз – Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони: „Европа инвестира в селските райони“ в изпълнение на Споразумение за изпълнение на Стратегия за водено от общностите местно развитие на Сдружение „Местна инициативна група Радомир – Земен“ № РД 50-48/03.05.2018 г.

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

ВОМР	***Водено от общностите местно развитие***
ЕС	***Европейски съюз***
МИГ	***Местна инициативна група***
ДФЗ	***Държавен фонд „Земеделие“***
МЗХГ	***Министерство на земеделието и храните***
НПО	***Неправителствени организации***
ОСП	***Обща селскостопанска политика***
ОПИК	***Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“***
ОПНОИР	***Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“***
ОПОС	***Оперативна програма „Околна среда“***
ОПРЧР	***Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“***
ПРСР	***Програма за развитие на селските райони***
СНЦ	***Сдружение с нестопанска цел***
МСП	***Малки и средни предприятия***
ИСИС	***Иновационна стратегия за интелигентна специализация на Република България 2014-2020 г.***

СЪДЪРЖАНИЕ

I. Определение, методи и средства за въвеждане на иновации от заинтересованите страни……..5стр.

II. Европейска и национална политика в областта на иновациите…….11стр.

III. Териториален обхват на МИГ „Радомир – Земен“ и заинтересовани страни от въвеждане на иновации – обекти на проучването……18стр.

IV. Задачи и начин на анализиране на резултатите от направените проучвания……24стр.

V. Изпълнение на поставените задачи……..26стр.

1. ЗАДАЧА №1: Проучване на документи, информационни източници и събеседване със специалистите, работещи в „МИГ Радомир-Земен“, за анализиране на предвидените за финансиране мерки в СВОМР и интереса за усвояване на средствата по тези мерки от заинтересованите страни……..27стр.
2. ЗАДАЧА №2: Проучване на статистически данни от интернет сайта на „МИГ Радомир-Земен“ и анализ на мерките по които се присъждат точки за иновативност от СВОМР ……..…….37стр.
3. ЗАДАЧА №3: Проучване, чрез анкетиране на възрастта на анкетираните, сферата на развиваната от тях дейност, наличието на внедрени иновации, а също и необходимостта и готовността на заинтересованите страни от въвеждане на иновации……..40стр.
4. ЗАДАЧА №4: Анализ на данните от направените проучвания и идентифициране на препоръки……..……54стр.

VI. Използвана методология……....58стр.

СДРУЖЕНИЕ „МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА – РАДОМИР – ЗЕМЕН"

2400, гр. Радомир, област Перник, ул. „Евлоги Георгиев“ 3, тел: 0884 767 677; www.migradomir.org; e-mail: mig.radomir@gmail.com

Задание

Настоящият доклад за резултатите от извършено проучване във връзка с реализирането на изпълнявана Стратегия за Водено от общностите местно развитие (Стратегия за ВОМР) по Споразумение № РД 50-48/03.05.2018 г., сключено с Управляващия орган /УО/ на ПРСР 2014-2020 г., УО на ОПРЧР 2014-2020 г., УО на ОПИК 2014-2020 г.,УО на ОП НОИР 2014-2020 г. за изпълнение на Стратегията за ВОМР на „МИГ Радомир-Земен” по мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“, от ПРСР 2014 – 2020 г. и в изпълнение на Заповед № РД 09-312 от 01.04.2021 г. на Заместник – министърът на земеделието, храните и горите за одобрение на дейности и разходи за 2021 г. по подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на СВОМР“

Настоящият доклад анализира резултатите от извършено проучване на тема: **"Проучване и анализ на потенциала за въвеждане на иновации за по-балансирано икономическо и технологично развитие на територията на МИГ-Радомир-Земен",** обхващащ общините Радомир и Земен.

Целта на проучването е събиране и анализ на информация за определяне на актуалната ситуация в предприятията, земеделските стопанства, правителственият и неправителственият сектори /наречени по-долу заинтересовани страни/ от територията на „МИГ Радомир-Земен” по отношение на наличните структура, организация на труда и работните процеси, технологично оборудване, производствен капацитет, управленски и финансов капацитет, маркетингови стратегии и достъп до пазари, нагласата на предприемачите от територията към иновациите и въвеждането на иновативните подходи в производствените процеси в производствата им.

Проучването се базира на необходимостта от повече информация за определяне потенциала на територията, необходимостта, възможностите, трудностите и най-вече нагласата на бизнеса, земеделските производители, неправителствените организации и администрациите за въвеждане на иновативни продукти и услуги, със собствени средства и/или чрез финансиране по мерки от Стратегията за ВОМР на „МИГ Радомир-Земен”. Информацията ще повиши компетентността на структурите на МИГ, ще спомогне при прилагането на мерките, по които се финансират въвеждане на иновации от Стратегията за ВОМР.

На база на направените проучвания ще се систематизират пропуските и грешките, ще се предвидят дейности, чиято реализация ще води до утвърждаване на устойчиви схеми за развитие, управление и координиране на съвместни действия на всички заинтересовани страни за успешно усвояване на средствата от Стратегията за ВОМР на „МИГ Радомир-Земен“.

I. Определение, методи и средства за въвеждане на иновации от заинтересованите страни.

https://www.mi.government.bg/files/useruploads/files/innovations/opredelenia_i_primeri.pdf

1. Иновация

"**Иновацията** е въвеждане в употреба на някакъв нов или значително подобрен продукт (стока или услуга) или производствен процес, на нов метод за маркетинг или на нов организационен метод в търговската практика, организацията на работните места или външните връзки, които създават пазарни предимства и при това повишават конкурентоспособността на фирмите".

по Manuel d'Oslo 3e édition

© OECD/EUROPEAN COMMUNITIES 2005

Минимален признак за една иновация е изискването продуктът, производственият процес, методът за маркетинг или организация да е нов (или значително подобрен) за практиката на дадена фирма. Това включва в категорията на иновациите продукти, производствени процеси и методи, които фирмите са създали първи и/или продукти, производствени процеси и методи, заимствани от други фирми или организации.

Иновационната дейност представлява всички научни, технологични, организационни, финансови и търговски действия, от които реално произтича реализацията на иновациите, или които са замислени с тази цел. Някои видове иновационни дейности са иновационни сами по себе си, други не притежават това свойство, но също са необходими за осъществяването на иновацията. Иновационната дейност включва също и изследвания и експериментални разработки, несвързани пряко с разработването на конкретна иновация. Общ признак на иновацията е обстоятелството, че тя следва задължително да се внедри. Нов или усъвършенстван продукт се счита за внедрен, когато е излязъл на пазара. Новите производствени процеси, маркетингови методи или организационни методи се считат за внедрени, когато те реално се използват в дейността на фирмата. Характерът на иновационните дейности в различните фирми е различен. Някои фирми се занимават със съвсем ясно изразени иновационни проекти – в това число разработка и внедряване на определен нов продукт, докато други се занимават предимно с това да внасят нови и нови подобрения в своята продукция, производствени процеси и операции. И двата вида фирми могат да се считат за иновационни, тъй като иновацията може да се състои от реализацията на единично съществено изменение или от цяла редица по-малко

значителни подобряващи изменения, които в своята съвкупност образуват значително изменение.

2. Видове иновации

Иновациите биват четири типа: продуктови, производствени, маркетингови и организационни.

- ***Продуктовата иновация*** *е внедряване на стока или услуга, която е нова или значително подобрена* по отношение на нейните свойства или начини на използване. Тук се включват и значителните усъвършенствания в техническите характеристики, компонентите и материалите, във вграден софтуер, в степента на удобството при ползване или в някакви други функционални характеристики. В продуктовите иновации могат да се използват нови знания или технологии или пък те могат да се основават на нови похвати при употреба или на нови комбинации от вече съществуващи знания или технологии. Терминът “продукт” се използва за означаване както на стоки, така и на услуги. Понятието „продуктови иновации” включва въвеждането в употреба както на нови стоки и услуги, така и реализирането на значителни усъвършенствания в функционалните или потребителските характеристики на вече съществуващи стоки и услуги.
- ***Производствената иновация*** е внедряване на нов или значително подобрен начин на производство или доставка на продукта. Тук влизат значителни изменения в технологиите, производственото оборудване и/или софтуера.

  Производствените иновации могат да имат за цел намаляване на себестойността или разходите за доставка на продукцията, повишаване качеството на продукцията или производството или доставката на нови или значително подобрени продукти.

  Производствените иновации включват нови или значително подобрени методи за създаване и предоставяне на услуги. Тук могат да се изброят значителните изменения в оборудването и софтуера, използвани от фирмите, ориентирани към предоставяне на услуги, или в процедурите и технологиите за предоставяне на услуги на потребителя. Като примери в това отношение могат да се посочат внедряването на апаратура за следене с използване на навигационната система GPS в транспортното обслужване, усвояването на нова система за резервации в туристическа агенция или разработката на нови технологии за управление на проекти в консултантска фирма. Производствените иновации обхващат също нови или значително подобрени технически похвати, оборудване и софтуер, които се използват в спомагателни видове дейности, като например снабдяването, счетоводната отчетност, изчисленията, текущите ремонти и

профилактиката. Внедряването на нова или значително усъвършенствана информационно-комуникационна технология (ИКТ) е производствена иновация, ако с него се цели повишаване ефективността и/или качеството на спомагателната дейност на фирмата.

- ***Маркетинговата иновацията*** е внедряване на нов метод за маркетинг, включително на значителни изменения в дизайна или опаковката на продукта, неговото складиране, реклама на пазара или в определянето на неговата продажна цена.
- ***Маркетинговите иновации*** са насочени към по-добро задоволяване нуждите на потребителя, отваряне на нови пазари или завоюване на нови позиции за продукцията на фирмата на нейния пазар с цел увеличаване обема на продажбите. Отличителна черта на маркетинговата иновации в сравнение с останалите изменения в маркетинговия инструментариум е внедряването на такъв метод за маркетинг, който никога по-рано не е бил използван от съответната фирма. Това изменение трябва да бъде част от нова концепция или стратегия за маркетинг, представляваща значителен напредък в сравнение с предишните маркетингови методи на фирмата. Новият метод може да бъде или самостоятелно разработен от фирмата, реализираща иновацията, или да е заимстван от други фирми или организации. Новите маркетингови методи могат да се внедряват както по отношение на нова, така и по отношение на вече съществуваща продукция. Понятието „маркетингови иновации” включва значителни изменения в **дизайна на продукта,** новите маркетингови методи **за пласмента на продуктите**, новите маркетингови **методи за реклама на продуктите** и не на последно място прилагане на новации в ценообразуването, чрез включването на нови стратегии в ценообразуването за пазарната реклама на стоки или услуги на дадена фирма.
- ***Организационната иновацията*** е внедряване на нов организационен метод в търговската практика на фирмата, в организацията на работните места или външните връзки.

  Организационните иновации могат да бъдат насочени към **повишаване ефективността на фирмата** – чрез съкращаване на административните или оперативните разходи, повишаване удовлетвореността на служителите от състоянието на техните работни места (откъдето идва и подобряване производителността на труда), разширяване на достъпа до нестокови активи (например до некодифицирани знания от външни източници) или намаляване на разходите за снабдяване.

  Отличителна особеност на организационната иновация, която ги разграничава от останалите организационни промени в една фирма, представлява внедряването на някакъв организационен метод (в търговската практика, в организацията на работните места или във външните връзки), който не е използван от фирмата по-рано и който е резултат от реализацията на стратегическите решения на ръководството.

Организационните иновации в **търговската практика** включват внедряване на нови методи в организацията на всекидневната дейност и реда за изпълнение на различните работи. Тук влиза, например, внедряването на нови практически методи за подобряване обучението на персонала и облекчаване циркулацията на знания вътре във фирмата.

Иновациите в **организацията на работните места** включват внедряването на нови методи за разпределение на отговорностите и правото на вземане на решения между служителите/работниците при организацията и съгласуването на различни работни процеси вътре в поделенията на фирмата и във взаимодействието с тези поделения, а също и внедряването на нови принципи за структуриране на дейността от рода на обединяване на различни видове работи. Като пример за иновация в организацията на работните места може да се посочи първото прилагане на организационен модел, който предоставя на персонала на фирмата по-голяма самостоятелност при вземане на решения и който го поощрява да участва в предлагането на нови идеи. Това може да се постигне чрез децентрализация на дейността на групи служители и административен контрол или чрез създаване на формални и неформални работни екипи, членовете на които са свързани с относително по-гъвкави задължения и отговорности. Организационните иновации, обаче, могат да се състоят и в централизирането, и в укрепването на отчетността при вземане на решения.

Новите организационни методи във **външните връзки** на фирмата включват внедряване на нови методи на организация на взаимоотношенията с други фирми или държавни организации, като например реализиране на нови форми на сътрудничество с научноизследователски организации или клиенти, нови методи за интеграция с доставчиците, използване на резултати от външни изследвания и експериментални разработки (outsourcing), първото в практиката на фирмата привличане на търговски подизпълнители в производството, възлагането, разпределението, подбора на персонал и спомагателните служби.

3. ***Примери за иновации***

- **Продуктовата иновация** представлява внедряване на стоки или услуги, които са нови или значително подобрени що се отнася до техните качества или начините за използване. Тук се включват значителни подобрения в техническите характеристики, компонентите и материалите, вградения софтуер, в степента на удобството за ползвателя или в останалите функционални характеристики.

От продуктовите иновации се изключват:

- o незначителни изменения или подобрения;
- o рутинни модернизации;
- o редовни сезонни изменения (такива като в асортимента на облеклото);
- o следствия от приспособяване към изискванията на отделния клиент, които не водят до съществени отлики от продукцията, произведена за останалите клиенти;
- o изменения в дизайна, които не променят функционирането, предназначението или техническите характеристики на стоката или услугата;
- o проста препродажба на нови стоки или услуги, придобити от други предприятия

- **Производствените иновации** представляват внедряване на нов или значително подобрен метод за производство или доставка. Тук влизат съществени изменения в техническите процеси, оборудването и/или софтуера.

От производствените иновации се изключват:

- o дребните изменения или подобрения;
- o известно увеличаване възможностите на производството или обслужването за сметка на добавяне към системата за производство или логистиката на нещо много приличащо на онова, което вече се използва.

- **Маркетинговата иновация** представлява внедряване на нов метод за маркетинг, в това число съществени изменения в дизайна на продукта или неговата опаковка, в пласмента на продуктите, тяхната реклама на пазара или методи за определяне на цената.

От маркетинговите иновации се изключват:

- o изменения в дизайна на продукта или неговата опаковка, пласмент, реклама или похвати в ценообразуването, основани на методи, които по-рано вече са използвани в същото предприятие;
- o сезонни, редовни и други рутинни изменения на маркетинговите инструменти;
- o използване на вече прилагани методи в маркетинга за усвояването на нов пазар в географския смисъл или на нов сегмент от пазара (например, нова социално-демографска група клиенти).

- **Организационната иновация** представлява внедряване на нов организационен метод в търговската практика на фирмата, в организацията на работните места или външните връзки.

От организационните иновации се изключват:

- измененията в търговската практика, организацията на работните места или външните връзки, основани на организационни методи, вече използвани във фирмата;
- изменения в управленската стратегия, ако те не се съпровождат с внедряване на нов организационен метод;
- сливане с други фирми и придобивания на други фирми.

С други думи, иновационният потенциал се свързва със способността на фирмите да проектират и пуснат в производство нов или неусвоен продукт/услуга, да завоюват нови пазари, да внедрят нови процеси, тоест възможността им да се развиват въз основа на ново знание, като по този начин се извежда конкурентно предимство.

Иновационният потенциал се дефинира и като вътрешна способност на фирмите да управляват иновационния процес от генерирането на идеята до нейното материализиране и постигането на пазарнаефективност.

От друга страна иновационният потенциал се разглежда като проявление на иновационния климат, който се явява състояние на външната среда на компанията, която опосредства или възпрепятства постигането на иновационните цели. В този ред на мисли трябва да се подчертае, че създаването на новитехнологии, продукти или услуги е дейност, която изисква много финансови средства и освен това е високорисково начинание. Не всяка организация може да си позволи провеждането на една агресивна иновационна стратегия или създаването на качествено нов продукт или услуга. При все това технологичното обновление се явява задължителен фактор за отстояване на пазарните позиции. Без адекватен отговор на предизвикателствата по отношение на иновациите, фирмите са обречени на провал. Взаимстването на вече създаден продукт или услуга се явява един привлекателен начин за спечелване на конкурентно предимство на достъпна цена и с ограничен риск.

Иновациите променят характеристиките на дадена фирма не само като производствена система, но и като начин на взаимодействие с околната среда. Иновационният потенциал има съществено значение за развитието на организациите, осигуряване на конкурентни предимства и на приходи и печалби. Чрез иновациите се създава материалната и финансовата основа за стопанската дейност. Правилното насочване и привличане на ресурси за модернизиране на съществуващи дейности е важна предпоставка за постигане на по-висока ефективност.

Иновационният потенциал се измерва със способността на бизнеса чрез създаване и внедряване на ново знание и модерни технологии да открива, генерира и оптимално да използва собствени уникални предимства с цел подобряване на конкурентните си позиции на пазара.

II. Европейска и национална политика в областта на иновациите.

https://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/bg/FTU_2.4.6.pdf

1. **Иновационната политика на ЕС** придобива все по-голямо значение и се признава като водещ фактор за конкурентоспособността, производителността и устойчивостта на европейските икономики. В настоящия програмен период ЕС съществува поредица отмерки за стимулиране на научните изследвания и иновациите, насочени както към прилагането на съвместни процедури за планиране и избор на приоритети, така и към конкретните инструменти за тяхното изпълнение. Така например, Стратегията „Европа 2020” и нейната основна инициатива „Съюз за иновации” се допълват със стратегиите за интелигентна специализация, интегрираните и съпътстващите финансови програми в рамковата програма „Хоризонт 2020“, инициативите за въвеждане на единен показател за измерване на резултатите от иновациите, насоките за широкото използване на публично-частните партньорства и др.

Политиката в областта на иновациите отразява все по-голямата им роля в икономиката. Иновациите носят ползи за гражданите в ролята им както на потребители, така и на работещи. Те са ключови за създаване на по-добри работни места, за изграждане на по-екологично общество и за подобряване на качеството на живот, а и за поддържане на конкурентоспособността на ЕС на световния пазар.

Политиката в областта на иновациите свързва политиката за научни изследвания и технологично развитие и индустриалната политика. Тя цели да създаде рамка, благоприятстваща пазарната реализацияна идеите.

Правното основание за общата индустриална политика на ЕС е член 173 от Договора зафункционирането на ЕС (ДФЕС), който гласи, че „Съюзът и държавите членки гарантират съществуването на условията, необходими за конкурентоспособността на промишлеността в Съюза“. Правното основание за политиката на ЕС относно научните изследвания и технологичното развитие (НИТР) се посочва в членове 179-190 от ДФЕС.

Основният инструмент на политиката на Съюза за НИТР е многогодишната рамкова програма, която определя целите, приоритетите и финансовия пакет за подпомагане за период от няколко години. Рамковите програми за НИТР се приемат от Европейския парламент и Съвета в съответствие с обикновената законодателна

процедура и след консултация с Европейския икономически и социален комитет.

Значението на Политиката в областта на иновациите е широко признато. Тя е тясно свързана и с други политики на ЕС, например тези относно заетостта, конкурентоспособността, околната среда, индустрията и енергетиката. Ролята на иновациите е резултатите от научните изследвания да се превърнат в нови и подобри услуги и продукти, за да се запази европейската конкурентоспособност на световния пазар и да се подобри качеството на живот на гражданите на Европа. Годишно Европа[2] отделяза научноизследователска и развойна дейност (НИРД) 0,8 % от БВП по-малко от САЩ и 1,5 % по-малкоот Япония. Освен това се наблюдава известен ефект на изтичане на мозъци, когато най-добрите ни научни изследователи и новатори се местят в държави, където условията са по-благоприятни. Въпреки че пазарът на ЕС е най-големият в света, той остава разпокъсан и недостатъчно благоприятстващ иновациите. За да промени тези тенденции, ЕС разработва концепцията за „Съюз за иновации“, която цели:

- да превърне Европа във фактор от световна величина на научната сцена;
- да преодолее пречките пред иновациите, например скъпото патентоване, разпокъсаността напазара, бавното определяне на стандарти и недостига на умения, които понастоящем пречат на идеите да стигат бързо до пазара;
- да извърши коренна промяна в начина, по който публичният и частният сектор работят съвместно, по-специално чрез изграждане на партньорства за иновации между европейските институции, националните и регионалните органи и предприятията.

„Хоризонт 2020“ като водеща инициатива на „Европа 2020“, е насочена към осигуряване на глобалната конкурентоспособност на Европа. „Хоризонт 2020“ е финансовият инструмент, който осигурява прилагането на Съюза за иновации. Като Осма рамкова програма на ЕС (2014—2020 г.) за научни изследвания, „Хоризонт 2020“ е първата програма за интегриране на научните изследвания и иновациите. Тя привежда в действие много от специфичните ангажименти на Съюза за иновации, по-специално като се съсредоточава върху истинските предизвикателства пред обществото, опростяването на достъпа, включването на МСП, укрепването на финансовите инструменти, подкрепата за обществените поръчки за иновации, улесняването на сътрудничеството и подкрепата за научнитеизследвания.

През ноември 2013 г. Парламентът прие многогодишната финансова рамка, с която на „Хоризонт 2020“ се предоставя бюджет в размер на 77 милиарда EUR (по цени за 2013 г.). През юни 2015 година, приемането на Европейския фонд за стратегически инвестиции (ЕФСИ) доведе до спад на тази сума до74,8 млрд. EUR. Политиката на сближаване се съсредоточава върху научни изследвания и иновации. В по-развитите региони поне 80 % от ресурсите от Европейския фонд за регионално

развитие (ЕФРР) на национално равнище се отпускат за иновации, като приоритетите са нисковъглеродна икономика и конкурентоспособни МСП.

Финансови инструменти

Съюзът за иновации цели също да стимулира инвестирането от частния сектор и в него се предлага,наред с другото, да се увеличат европейските инвестиции на рисков капитал, които сега са една четвърт от равнището в САЩ. С цел подобряване на достъпа до заеми за научноизследователски и развойни проекти и стартиране на демонстрационни проекти Комисията в сътрудничество с групата на Европейската инвестиционна банка (ЕИБ и ЕИФ) започна съвместна инициатива в рамките на „Хоризонт 2020“. „InnovFin — финансиране от ЕС за новатори“ се състои от редица интегрирани и допълващи се инструменти за финансиране и консултантски услуги, предлагани от групата на ЕИБ, и обхваща цялата верига на стойността на научните изследвания и иновациите с цел да бъдат подкрепяни инвестициите от най-малките до най-големите предприятия. Освен това през ноември 2014 г. Комисията представи своя „План за инвестиции за Европа“, за да бъдат отключени публични и частни инвестиции в „реалната“ икономика на стойност поне 315 милиарда евро за тригодишен отчетен период. ЕФСИ е един от трите стълба на „Плана за инвестиции за Европа“, и има за цел да се преодолеят текущите несъвършенства на пазара чрез мерки по отношение на пазарните пропуски и мобилизиране на частни инвестиции. Той помага за финансиране на стратегически инвестиции в ключови области като инфраструктура, научни изследвания и иновации, образование, възобновяеми енергийни източници и енергийна ефективност, както и рисково финансиране за МСП. Освен това е въведена и програма за конкурентоспособност на предприятията и за МСП (COSME), която да се съсредоточи върху финансовите инструменти и да предостави подкрепа за интернационализирането на МСП.

Ролята на Европейския парламент е в приемането на многобройни резолюции, за укрепване на иновационната политика на ЕС, целящи активиране на националните правителства за разработване на националните политики за растеж и подходите за тяхното ефективно прилагане.

2. **<u>За насърчаване на иновационната активност в България</u>**, чрез финансовите и нефинансовите инструменти, българското правителство отговори с набор от мерки, намерили място в Споразумението за партньорство на Република България, Иновационната стратегия за интелигентна специализация и оперативните програми „Иновации и конкурентоспособност· и „Наука и образование за интелигентен растеж“, които отразяват приоритетите на националната иновационна политика за програмен период 2014 – 2020 г.

Иновационна стратегия за интелигентна специализация на България за периода 2014 – 2020 г. е задължителен елемент от процеса на подготовка на оперативните програми за финансиране с европейски средства. Основен акцент на стратегиите за интелигентна специализация е определянето на малко на брой приоритетни сектори за местната икономика. Той идентифицира следните икономически сектори, които имат потенциал за растеж:

- мехатроника;
- ИКТ;
- транспорт и логистика;
- земеделие и хранително-вкусова промишленост;
- здравеопазване;
- креативни индустрии;
- автомобили и компоненти;

както и по-традиционни сектори за българската икономика като:

- туризъм;
- производство на мебели;
- текстил;
- шивашка индустрия.

https://www.nsi.bg/sites/default/files/files/pressreleases/NIRD_Innovation2018_FB3CA2F.pdf

НСИ провежда Статистическото изследване на иновационната дейност всяка четна година, а наблюдаваният период включва три години. Единици на наблюдение са предприятията от нефинансовия и финансовия сектор с 10 и повече наети лица, осъществяващи следните икономически дейности (КИД - 2008): Добивна промишленост; Преработваща промишленост; Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива; Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване; Търговия на едро, без търговията с автомобили и мотоциклети; Транспорт, складиране и пощи; Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения; Финансови и застрахователни дейности; Архитектурни и инженерни дейности; технически изпитвания и анализи; Научноизследователска и развойна дейност; Рекламна дейност и проучване на пазари.

През периода 2016 - 2018 г. 27.2% от предприятията осъществяват иновационна дейност. От всички предприятия 19.8% реализират технологични иновации (продуктови, процесови, незавършена или преустановена иновационна дейност), а 17.3% внедряват нетехнологични иновации (организационни и маркетингови иновации).

Фиг. 1. Структура на иновационната активност през периода 2016 - 2018 година

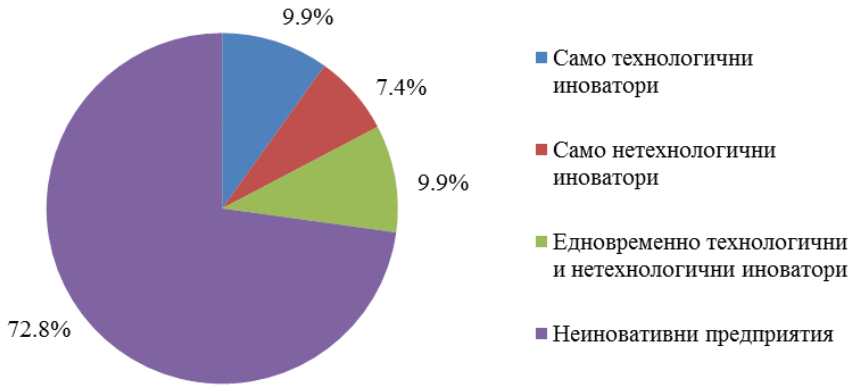

През наблюдавания период 19.8% от всички предприятия посочват като основен техен пазар държави - членки на Европейския съюз и асоциирани държави и в сравнение с предходното изследване на иновациите (2014 - 2016 г.) нарастването е с 1.3 пункта. При иновативните предприятия този дял е 22.9%, а при неиновативните - 18.7% (фиг. 2).

2. Структура на основните географски пазари на предприятията

През периода 2016 - 2018 г. иновационната активност се увеличава с 1.1 пункта в сравнение с предходното изследване. През периода 2016 - 2018 г. иновационната активност се увеличава с 1.1 пункта в сравнение с предходното изследване. Ръст се наблюдава при всички видове иновации - продуктови, процесови, организационни и маркетингови - съответно с 1.9, 2.7, 2.1 и 0.3 пункта.

3. Предприятия с иновационна дейност в процент от всички предприятия

През периода 2016 - 2018 г. 12.8% от предприятията реализират нови или значително усъвършенствани стоки или услуги (продуктови иновации) и техният оборот формира 24.4% от общия оборот за 2018 година. 65.2% от предприятията с продуктови иновации реализират иновационен продукт, който е нов за техния пазар, а 81.6% реализират стоки или услуги, които са нови само за тяхното предприятие. 6.0% от оборота в индустрията и услугите през 2018 г. се дължи на нови за предприятието или нови за пазара продукти. 2.7% от оборота на предприятията през 2018 г. е в резултат на нови не само за предприятието, а и за пазара продуктови иновации, докато 3.3% от оборота е в резултат на нови само за предприятието продукти.

През наблюдавания период 11.9% от предприятията внедряват нови или значително усъвършенствани процеси (процесови иновации) в тяхното предприятие. 8.1% въвеждат нови или значително усъвършенствани производствени методи, 6.4% от предприятията внедряват нови или значително усъвършенствани спомагателни дейности и 3.4% - нови или значително усъвършенствани методи за снабдяване, доставка и разпространение на суровините, стоките и услугите. 12.9% от предприятията прилагат нови методи за организация на бизнес практиките, на работното място и на

взаимоотношенията с други предприятия и организации, които преди това не са били използвани (организационни иновации). Най-често посочваните видове организационни иновации са прилагането на нови бизнес практики за организиране на работния процес (9.5%) и въвеждането на нови методи на организация на работата, свързани с разпределяне на отговорностите и вземането на решения (8.9%).

През отчетния период 12.0% от предприятията въвеждат нови маркетингови концепции и стратегии (маркетингови иновации). Най-голям е делът на предприятията (8.4%), прилагащи нови методи за реклама или техники за промоция на продукта, следвани от предприятията, които използват нови методи за ценообразуване на стоките и услугите (5.9%).

Иновационната активност през периода 2016 - 2018 г. е по-висока при предприятията, занимаващи се с индустрия (31.6%), отколкото при тези, предоставящи услуги (22.1%). Най-голям е делът на иноваторите в групата на големите предприятия (250 и повече наети лица) - 81.9%. Оборотът на иновативните предприятия съставлява 59.8% от оборота на всички предприятия. Делът на наетите лица в иновативните предприятия възлиза на 59.0% от наетите във всички предприятия (табл. 1).

1. Иновационна активност през периода 2016 - 2018 г. по икономически сектори и големина на предприятията на национално ниво:

(Проценти) **Иновативни предприятия**		**Оборот на иновативните предприятия**	**Наети лица в иновативните предприятия**
Общо	**27.2**	**59.8**	**59.0**
Индустрия	31.6	73.4	62.2
Услуги	22.1	47.2	54.1
10 - 49 наети	20.5	22.9	23.3
50 - 249 наети	44.3	50.1	48.6
250 и повече наети	81.9	90.0	87.2

При 29.6% от всички предприятия през 2018 г. над една четвърт от наетите лица са с висше образование. При иновативните предприятия тази стойност е 41.8%, а при неиновативните - 25.1%.

Икономическата дейност в индустрията, която има най-висок дял иновативни предприятия, е „Добив на метални руди“ (62.5%). В сектора на услугите на първо място е „Научноизследователската и развойна дейност (НИРД)“, в която всички предприятия са иновативни, тъй като НИРД е вид иновационна дейност.

4. Фиг. 2. Икономически дейности с най-висока иновационна активност в индустрията и услугите през периода 2016 - 2018 година

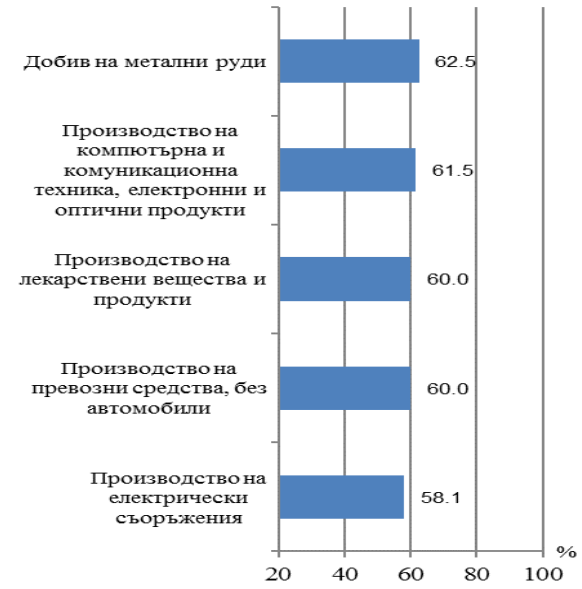

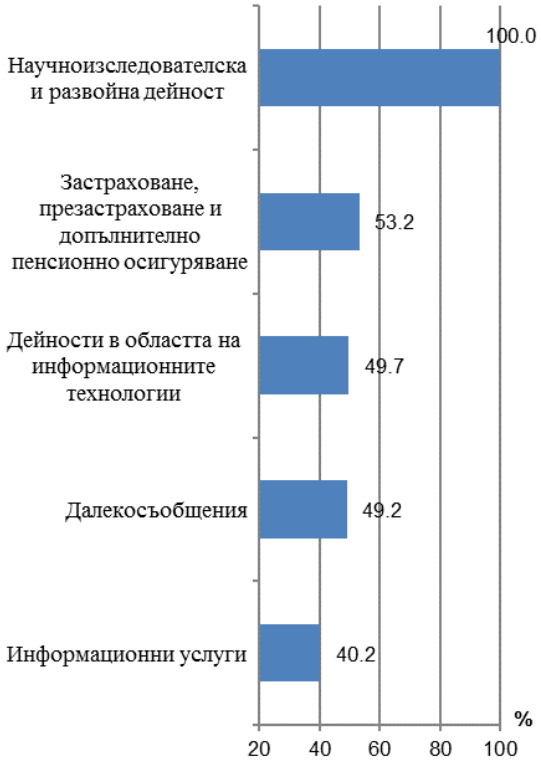

От предприятията с технологични иновации 20.9% осъществяват иновационно сътрудничество с други предприятия, научни организации и други партньори, като за големите предприятия (250 и повече наети лица) този дял е 35.8%. Публично финансиране в подкрепа на своята иновационна дейност получават 35.2% от всички технологични иноватори през периода 2016- 2018 година.

III. Териториален обхват на МИГ „Радомир – Земен“ и заинтересовани страни от въвеждане на иновации – обекти на проучването;

Територията на МИГ „Радомир - Земен” обхваща всички населени места и съвпада изцяло с територията на общините Радомир и Земен. Общия брой населени места на територията на двете общини е 50. На територията на МИГ „Радомир-Земен” са разположени два града – Радомир и Земен, които са административните центрове на едноименните общини и 48 села.

Разпределението на населените места на териториите на двете общини е както следва:

- На територията на община Радомир са разположени 32 населени места;
- На територията на община Земен са разположени 18 населени места.

Населението на територията, обхваната от МИГ – Радомир –Земен, е 21459 души по данни на НСИ към 31.12.2016 г.,

разпределени:

- В община Радомир – 18939 души,
- В община Земен – 2520 души.

- **Заинтересовани страни от въвеждане на иновации.**

Обекти на изследването са следните заинтересовани страни от територията на от МИГ – Радомир –Земен:

- ✓ Местна власт;
- ✓ Земеделски производители;
- ✓ Микро, малки средни и големи предприятия;
- ✓ Народни читалища, Сдружения с нестопанска цел;

Внедряването на иновативни методи, средства и технологии са насочени към повишаване конкурентноспособността на фирмите, ето защо най-активни са именно фирмите и земеделските производители, за които са насочени няколко мерки за финансиране от СВОМР на МИГ „Радомир – Земен”, в която е направен анализ на ***състоянието на местната икономика, а именно:***

Спецификите на икономическото развитие на територията на МИГ „Радомир – Земен”, са отражение на проявлението на множество фактори от различно естество – разположение спрямо големи градове, особености на природноресурсния потенциал, традиции на местното население, степен на изграденост на различни видове инфраструктура. Между двете общини на територията на МИГ „Радомир – Земен” има

известни различия в структурата на икономиката. Структурата на икономиката в Община Радомир се характеризира с **висок дял на индустриалното производство**, следван от сектора на услугите и нисък дял на селското, горското и рибно стопанство. В икономиката на община Земен водещо място заема леката промишленост, следвана от селското стопанство. През 2014 г. **микропредприятията** от територията осигуряват заетост за 37 % от заетите лица в икономиката, произвели са 22 % от произведената продукция на територията, и генерират 31 % от нетните приходи от продажби. **Независимо, че на територията преобладават микро предприятията, малките, средни и големи предприятия генерират преимущества дял на произведената продукция, приходите и заетостта.**

МСП са 32, като 29 са в община Радомир и 3 в община Земен, и осигуряват заетост на 16 % от заетите, генерират 19 % от произведената продукция и 17 % от нетните приходи от продажби.:

- на територията на МИГ „Радомир-Земен” през 2014 г. действат общо 10 предприятия (изцяло в община Радомир) с над 50 заети лица – отговарящи на дефиницията за средни и големи предприятия, които осигуряват заетост за 47% от заетите лица в отчетените нефинансови предприятия на територията, и 65% от разходите за възнаграждения;
- средните и големи предприятия са тези, които генерират по-голямата част от произведената продукция – 59%, и 52% от приходите от продажби. Трябва да се отбележи, че те осигуряват тези работни места и произведена продукция с едва 38% от ДМА.

През периода 2010-2014 г. **броят на отчетените нефинансови предприятия** на територията МИГ „Радомир-Земен” нараства от 652 до 710, като ръстът е изцяло за сметка на предприятията в община Радомир, докато в община Земен те намаляват. Като абсолютна стойност **заетите лица на територията са се увеличили през 2014 спрямо 2010 г**.

Нетните приходи от продажби на отчетените предприятия през 2014 са по-високи спрямо 2010 г. с 34 043 хил. лева. **Произведената продукция** на отчетените предприятия през 2014 е по-висока спрямо 2010 г. с 32 394 хил. лева.

По данни от регистър БУЛСТАТ на територията на МИГ „Радомир – Земен”, и основно – в община Радомир, работят около 10 малки и средни предприятия от приоритетните сектори на **ИСИС**, основно в сферата на ***мехатрониката*** – производство на машини, производство на базови елементи, детайли, възли и оборудване, машиностроене и уредостроене, както и в **индустрия за здравословен живот и биотехнологии – производство на** лечебни и лекарствени форми и средства. На територията осъществяват дейност и предприятия от сектори, изведени като приоритетни съгласно **НСНМСП** 2014-2020 - няколко фирми от **промишлени производства** на химични продукти, лекарствени вещества и продукти, машини и оборудване с общо и специално предназначение, както и от **производства** на облекло, изделия от каучук и пластмаси, основни метали, метални изделия, мебели. С оглед подпомагане развитието на МСП от територията на МИГ „Радомир – Земен” е необходимо осигуряване на **подкрепа за инвестиции в повишаване на конкурентноспособността, иновативността и технологичното обновяване на местния бизнес**.

Селско стопанство

Секторът „Селско, горско и рибно стопанство“ допринася най-малко за местната икономика на МИГ „Радомир-Земен”. Използваната земеделска площ (ИЗП) в община Радомир е 177 524 дка, разпределена в 1 296 стопанства, общият брой стопанства в общината е 1320, което представлява 32% от стопанствата в Област Перник. Нефинансовите предприятия с дейност, насочена в аграрния сектор за 2014 г., са 69, заетите лица са 206 души, а наетите - 156. Преобладават микро предприятията със заети лица до 9 души. Анализът на основните икономически показатели за аграрния сектор на територията на МИГ „Радомир-Земен” през период 2010 – 2014 г. показва следните тенденции:

- Показателите **произведена продукция** и **приходи от продажби** показват абсолютен ръст през 2014 спрямо 2010 г.
- **Нетните приходи от продажби** през разглеждания период показват много колебливо и нестабилно развитие, като резултат нетните приходи от продажби през 2014 г. са под нивото от 2010 г. Все пак, от 2012 г. до 2014 показателят регистрира ръст.
- Единственият показател, който показва **постоянен и стабилен ръст**, е стойността на **дълготрайните материални активи** вероятно поради подкрепата от ЕС за сектора.
- **Печалбата** в сектора също **нараства**, като за разглеждания период тя е нараснала почти **три пъти** – от 660 000 лв. – 2010 г. на 1 912 000 през 2014 г.

Растениевъдство: Културите, отглеждани на територията на МИГ „Радомир-Земен”, са пшеница, рапица, ечемик, ръж, слънчоглед, овес, кориандър, царевица, трайни насаждения - череши, орехи, вишни, ябълки, сини сливи, култивирана шипка и лешници. Най-голям дял заемат зърнените култури – 96 706 дка – пшеница и есенен ечемик. Техническите култури са на второ място. Ягоди, пресни зеленчуци и цветя - 2 305 дка., трайни насаждения - 1050 дка.

Животновъдство: Отглежданите животни на територията са говеда, овце, кози, свине, еднокопитни, птици, пчелни семейства. Общият брой животновъдни обекти е 2 808 броя, от които 48% са птицевъдните обекти в задните дворове, говедовъдни обекти са 13%, овцевъдните - 16%, козевъдните - 8%, свиневъдните - 9%. Перспектива има биопроизводството на територията на МИГ „Радомир-Земен“. Съчетаването на земеделието и туризма също е възможност, която може да създаде работни места и да генерира приходи.

Горско стопанство също е важен ресурс за територията. Планинския и полу-планински район, предполага наличието на горски ресурси, които могат да се използват за дърводобив, развитие на ловен туризъм, отдих и спорт. Около 20 – 22% от горския фонд се залесява, но горите се използват основно за дърводобив, за огрев и целулоза.

Промишлеността заема най-голям дял от икономиката на територията на МИГ „Радомир-Земен”. Поради факта, че дейностите от сектор **„Добивна промишленост“** се извършват от ограничен брой предприятия, данните за тях са конфиденциални според Закона за статистиката, което не дава възможност за извършване на анализ на тенденциите. Трябва да се отбележи, че добивната промишленост също заема значителен дял.

Преработващата промишленост на територията осигурява 47 % от работните места в община Радомир за 2014 г. и генерира съответно 44 % от нетните приходи от продажби в

района. Предвид липсата на данни за община Земен поради конфиденциалност може да се счете, че тези проценти реално са по-високи.

- Произведената продукция и приходите от дейността в сектора бележат ръст през целия период, като през 2014 произведената продукция е нарастнала спрямо 2010 г. с 28 %;
- Нетните приходи от продажби: ръст през 2014 спрямо 2010 г. от 24%;
- Печалбата е с постоянен ръст, като ръстът 2014 спрямо 2010 г. е 41 %;
- Разходите за възнаграждения също нарастват, ръстът за 2014 спрямо 2010 г. е 36 %;
- Единствената **ясно изразена негативна тенденция**, е **стойността на дълготрайните материални активи** – с постоянно намаление, за 2014 спрямо 2010 тя е намаляла с 67 %.

На територията на МИГ „Радомир – Земен” функционират предприятия в сферата на тежкото машиностроене, химическата промишленост, леката промишленост и други.

- ***Услуги и търговия*** - Секторът на услугите е добре развит в икономиката на територията на МИГ „Радомир – Земен”. Най-много нефинансови предприятия са насочили своята дейност към този сектор - 70% от всички предприятия на територията, като секторът осигурява заетостта на 35% от всички заети лица и създава 43 % от нетните приходи от продажби. Най-голям дял се наблюдават в икономическите дейности „търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ (49). Налице е намаление на заетите – от 1223 през 2010 г. на 1197 през 2014 г.

Повечето предприятия са микро, като броят на заетите надвишава значително наетите лица, т.е. – повечето са работещи собственици. Географското разпределение на предприятия е в съответствие и с населението– около 90% са в община Радомир. През периода 2010–2014 г. секторът на търговията и услугите се развива сравнително стабилно.

Туризъм - възможности за развитие. Многообразните ресурси, с които разполага МИГ-територията - паметници на културата, археологията и архитектурата, природни резервати и забележителности, музеи, храмове, са предпоставка за създаването на специализиран туристически продукт, който да отговаря на търсенето и съвременните изисквания на потребителите. **В богатия културен календар на двете общини са заложени събития и инициативи с международно, национално, регионално и местно значение**. Те са средство за привличане на туристически поток и създаване на комплексен туристически продукт. В основата за създаване на качествен туристически продукт е опазването и съхраняването на наличните природни и културни забележителности, поддържането на инфраструктурата, активната информационно-рекламна дейност, развитието и повишаване на качеството на предлаганите туристически услуги. Достъпът е улеснен от стратегическото местоположение, транспортните мрежи и големите градове – София, Перник и Кюстендил.

Туристическа инфраструктура. Местата за настаняване на туристи са ограничени - два хотела, две туристически хижи, три къщи за гости. Общият брой легла е 201, разпределени в 79 стаи. Обектите за настаняване са с категория 1 - 2 звезди или два еделвайс

Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите:

Резултатите от SWOT-анализа позволяват **точно формулиране на приоритетите и целите за развитие на територията на МИГ – Радомир - Земен**, както и периодична оценка на мястото й в рамките на региона. При извършването на настоящия SWOT-анализ са взети предвид и **възможностите за въздействие върху територията и местните общности чрез разработваната СВОМР**. **SWOT** анализът е фокусиран върху онези силни и слаби страни, върху които СВОМР – при ограничения времеви и финансов ресурс, може да въздейства, както и възможностите и заплахите, които биха оказали влияние върху нейното успешно изпълнение и постигане на целите й. Резултатите от SWOT-анализа позволяват да се планират и реализират конкретни мерки за коригиране на състоянието. Сред елементите на анализа има **взаимовръзки, които разкриват потенциала за развитие**, а също и такива, които показват **ограниченията (лимитиращите фактори), проблемите**, които предстои да бъдат преодолени и потребностите, които могат да бъдат задоволени чрез планиране на съответни мерки. За да могат да се открояят **лостовете за развитие, ограниченията, проблемите и рисковете** за социално-икономическото развитие на територията на МИГ – Радомир - Земен, е изготвен анализ за всяка изследвана сфера.
Към момента на изготвяне на СВОМР резултатите, отнасящи се за секторите, заинтересовани от внедряването на иновации са следните:

СИЛНИ СТРАНИ
- Благоприятно географско положение, близост до основни пътни артерии;
- Богато био-разнообразие;
- Отлични агроклиматични условия за развитие на модерно земеделие.
- Добре развита промишленост в приоритетни отрасли– мехатроника, индустрия за здравословен живот, технологични производства;
- Достъпни цени на недвижимите имоти и земеделска земя;
- Наличие на свободен сграден фонд и терени, подходящи за инвестиции.;
- Потенциал за развитие на различни сектори на икономиката поради близостта до столицата;

СЛАБИ СТРАНИ
- Разпръснати и малки земеделски стопанства с ниска ефективност;
- Недостатъчно инвестиции и амортизирана материална база на промишлеността;
- Намалена конкурентоспособност на МСП и микропредприятията;
- Сравнително ниско ниво на инвестициите на територията.

ЗАПЛАХИ
- Ограничено ниво на иновациите и технологичното развитие;
- Ниска конкурентоспособност на МСП и микропредприятията;
- Липса на достатъчно места за настаняване на туристи.

ВЪЗМОЖНОСТИ
- Възможности за развитие на иновативни и конкурентоспособни предприятия;

- Възможности за развитие на конкурентно селско стопанство чрез модернизация, високодобивни сортове и био земеделие;
- Възможности за развитие на туризъм чрез инвестиции в туристически пакети.

В Стратегията за водено от общностите местно развитие има мерки за внедряване на иновации в МСП по ОП „Иновации и конкурентоспособност“ 2014 – 2020: Приоритетна ос 1 "Технологично развитие и иновации" – Инвестиционен приоритет „Технологично развитие и иновации“ Специфична цел: „Повишаване на иновационната дейност на предприятията“, и Приоритетна ос 2 „Предприемачество и капацитет за растеж на МСП“, Инвестиционен приоритет „Капацитет за растеж на МСП”, Специфична цел: Повишаване на производителността и експортния потенциал на българските МСП.

За постигането на общата стратегическа цел на СВОМР- **Конкурентноспособна икономика, устойчива заетост, достойни доходи и добри условия на живот на територията на МИГ – Радомир - Земен** са планирани въздействия в следните стратегически и специфични цели и мерките за тяхното постигане:
За ефективно оползотворяване на идентифицираните потенциали за развитие и за преодоляване на съществуващите слаби страни в икономическия сектор са планирани въздействия за постигане на **Стратегическа цел 1. ИКОНОМИКА: Развитие на конкурентноспособна, иновативна, с висока добавена стойност, генерираща доходи и заетост икономика на територията на МИГ – Радомир – Земен**. Планирана е подкрепа за инвестиции в три основни направления – подкрепа за малките и средните предприятия, за микропредприятията извън аграрния сектор и подкрепа за производството и преработката на селскостопанска продукция за изпълнение на **Специфична цел 1.1.Повишаване конкурентоспособността и иновативността на МСП,** чрез:
- подпомагане на минимум 7 предприятия от територията по мерките:

- **Мярка 1.1.1. (ОПИК)** Повишаване на иновационната дейност на предприятията от територията на МИГ – Радомир – Земен

▪ Очаквани резултати: Осигурена подкрепа за въвеждане на иновации в предприятия от територията на МИГ – Радомир – Земен и в резултат - повишаване на иновационната им дейност, и създаване на дългосрочни конкурентни предимства в съответните области на ИСИС. Очакваните резултати са насърчаване на иновационната активност на най-малко 2 МСП, разработването и внедряването на иновации на територията чрез предоставена публична подкрепа в размер. По този начин ще се допринесе за преодоляване на ограниченото ниво на иновациите и технологичното развитие.
Мярка 1.1.2. (ОПИК) Повишаване на производителността и експортния потенциал на МСП от територията на МИГ – Радомир – Земен
▪ Очаквани резултати: • Подобрена конкурентоспособност на подкрепените не по-малко от 5 малки и средни предприятия - по-висока производителност чрез внедрени технологии за подобряване на производствения процес, намаляване на производствените разходи и оптимизиране на производствената верига, съответно повишаване на добавената стойност и активно включване във всички етапи на веригата за добавяне на стойност. Тези

инвестиции ще спомогнат за технологично обновление на МСП от територията – слаба страна, идентифицирана в SWOT анализа.

1.2. Подкрепа за създаване и развитие на микропредприятия извън аграрния сектор.
***-подпомагане на 5 микропредприятия по мерките*:**

Чрез **Мярка 6.4.1. „Инвестиционна подкрепа за неземеделски дейности”** се дава възможност на потенциални бенефициенти от територията на „МИГ – Радомир – Земен“ да осъществят своите инвестиционни намерения в неземеделски дейности от икономиката за създаване или модернизиране на микропредприятия от територията на МИГ – основно разкриване на дребни производства, в сферата на услугите и преработващата промишленост с цел осигуряване на трудова заетост и развитие на икономиката.
Очаквани резултати: подкрепени минимум 5 микропредприятия от територията, създадени 4 нови работни места, внедряване на иновативни и щадящи околната среда технологии, подобряване на съществуващата материална база.

1.3. Подкрепа за развитие на ефективно и конкурентноспособно селско стопанство и преработка на земеделски продукти
- подпомагане на 6 земеделски производители и предприятия:

Чрез Мярка **4.1. „Инвестиции в земеделски стопанства”** ще се насърчава развитието на местните земеделски стопанства. ▪ Очакваните резултати са подкрепени и модернизирани минимум 4 земеделски стопанства, създадени 4 работни места, което ще допринесе за подобряване на ефективността на селското стопанство на територията.

Чрез планираната **Мярка 4.2.”Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти”** ще се даде възможност за развитието на преработката на земеделски продукти и ще бъде постигната по-висока добавена стойност на произвежданата продукция.

IV. Задачи и начин на анализиране на резултатите от направените проучвания.

ЗАДАЧА № 1: Проучване на документи, информационни източници и събеседване със специалистите, работещи в „МИГ Радомир-Земен“, за анализиране на предвидените за финансиране мерки в СВОМР и интереса за усвояване на средствата по тези мерки от заинтересованите страни.
ЗАДАЧА № 2: Проучване на статистически данни от интернет сайта на „МИГ Радомир-Земен“ и анализ на мерките по които се присъждат точки за иновативност от СВОМР.

ЗАДАЧА № 3: Проучване, чрез анкетиране на наличието на внедрени иновации, а също и необходимостта и готовността на заинтересованите страни от въвеждане на иновации, обхващащо:

3.1. Проучване степента на информираност, наличието на и видовете въведени иновации в структурите на заинтересованите страни анализираните групи;
3.2. Проучване на готовността на заинтересованите страни от въвеждане на иновации;
3.3. Проучване на пречките и причините за невъзможност от въвеждане на иновации от заинтересованите събиране на данни за начините за отстраняването им;

ЗАДАЧА № 4: Анализ на данните от направените проучвания и идентифициране на препоръки.

Обекти на изследването са представителите от следните идентифицирани групи-предприятията, земеделските стопанства, правителственият и неправителственият сектори от територията на „МИГ Радомир-Земен”.

В настоящия документ се анализа необходимостта на МИГ да получи актуални и подробни данни за текущото състояние на предприемаческата среда, икономическите отрасли с потенциал за иновации, нагласите на местната общност, правителствени и неправителствен сектори по отношение на иновациите, идентифицираха се пречките, ограниченията и проблемите, които трябва да бъдат решени и се състави профил на иновативния потенциал на територията и отделните стопанства и предприятия не само с оглед на отварянето на мерките по Стратегията, а и във връзка с бъдещо планиране за следващия Програмен период. В тази връзка са събра, обработи информация за въведени иновации и нагласата за въвеждане на иновации в идентифицираните обособени по икономически признак групи предприятия с възможности за внедряване на иновации, а именно промишленост, услуги и земеделие.

Потенциалът на територията на МИГ „Радомир-Земен“ за въвеждане на иновационни продукти и услуги се разглежда в контекста на способността на организациите да ги създават и/или въвеждат в дейността си.

Анализира се иновационният потенциал, определен преди всичко като материални, човешки, финансови и информационни възможности за успешна реализация на иновационни проекти, а също:

- наличието/нагласата или възможността на дадена организация да внедрява нова технологии и да използва ефективно вече прилаганите;
- набор от характеристики на фирмата, които улесняват и подпомагат нейната иновационна дейност;
- способност да се създават, развиват и прилагат нови производства, продукти и услуги.

С други думи, иновационният потенциал се свързва със способността на фирмите и като цяло на проучваните заинтересовани страни, да проектират и пуснат в производство нов или неусвоен продукт/услуга, да завоюват нови пазари, да внедрят нови процеси, тоест възможността им да се развиват въз основа на ново знание, като по този начин се извежда конкурентно предимство.

За изпълнението на задачите, следва:

- да се изучат редица документи, отразяващи дейността на „МИГ Радомир Земен“ с насоченост към мерките за иновативност;
- да бъдат изучени статистическите данни от интернет сайта на „МИГ Радомир Земен“, като източник на информация на потребителите;
- Да се проведе анкетиране на заинтересованите страни от територията на „МИГ Радомир Земен“ за въвеждане на иновации или въведени такива ;
- Да се анализират получените данни и се направят изводи за основните настроения и нагласи на заинтересованите страни и си идентифицират предложения за създаване на условия, водещи до подобряване възможността за въвеждане на иновации на територията “МИГ Радомир Земен“.

V. Изпълнение на поставените задачи.

Индикативен период на проучването;

13.04. – 07.05.2021 г. е периодът за провеждане на изследването на тема: „Проучване и анализ на отношението на бенефициентите към прилагане на иновации, чрез финансово подпомагане по Стратегията за ВОМР с оглед оптимизиране дейността на „МИГ Радомир-Земен”, за допълнително разпределяне на финансови средства към СВОМР.

03.05.2019г. – 31.05.2020 г. е анализираният период на изследването.

Следва да се има предвид, че:

03.05.2018 г. е датата на сключване на Споразумение № РД 50-48/03.05.2018 г. между СНЦ „МИГ – Радомир-Земен“ и УО на ПРСР 2014-2020 г., УО на ОПРЧР 2014-2020 г., УО на ОПИК 2014-2020 г., УО на ОПНОИР 2014-2020 г., за изпълнение на Стратегията за Водено от общностите местно развитие на МИГ – Радомир – Земен за прилагане на подмярка 19.2 „Прилагане на операции в рамките на стратегии за Водено от общностите местно развитие“ и подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на СВОМР“ по мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014-2020 г., подкрепена от Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони.

През периода 01.01.2019 г. – 31.12.2019 г. същото е променяно два пъти:

✓ Допълнително споразумение № РД 50-48 от 07.03.2019 г. към Споразумение за изпълнение на СВОМР № РД 50-48 е сключено на 03.05.2018 г;

✓ Допълнително споразумение № РД 50-48 от 29.08.2019 г. към Споразумение за изпълнение на СВОМР № РД 50-48 е сключено на 03.05.2018 г.

Периодът на изследване попада в четири последователни календарни години, които няма да бъдат разглеждани поотделно.

ЗАДАЧА №1: Проучване на документи, информационни източници и събеседване със специалистите, работещи в „МИГ Радомир-Земен“, за анализиране на предвидените за финансиране мерки в СВОМР и интереса за усвояване на средствата по тези мерки от заинтересованите страни.

За целта на настоящото изследване се проучиха и анализираха данните за изпълнението на дейностите за интерес на заинтересованите страни, изследвани в настоящия анализ, към мерките свързани с въвеждането на иновации, включени стратегията по ВОМР, и кандидатствалите бенефициенти по различните мерки за въвеждане на иновации.

Информацията, необходима за изследването бе получена от:

-Стратегия за Водено от общностите местно развитие на МИГ Радомир - Земен;
- Годишен-доклад-19.2-Радомир-Земен-2018.;
- Годишен-доклад-19.2-Радомир-Земен-2019..;
- Годишен-доклад-19.2-Радомир-Земен-2020.;
- Списък на постъпилите проекти по различните мерки от СВОМР;
- Статистически данни от сайта на МИГ Радомир - Земен;
- Събеседване с екипа на МИГ Радомир – Земен.

За да се направят изводи за постигнатите резултати по темата **"Проучване и анализ на потенциала за въвеждане на иновации за по-балансирано икономическо и технологично развитие на територията на МИГ-Радомир-Земен",** се разгледаха и анализираха данните за проведените информационни срещи и консултации от следните документи:

1. „Доклад за дейността на СНЦ „МИГ-Радомир-Земен“ за 2018 г.“, съгласно който са проведени:

10 броя проведени информационни срещи, на които са присъствали 144 участника.

10 броя консултации от служители, проведени в офиса на „МИГ-Радомир-Земен“, и около 110 консултации, дадени по телефона на потенциални бенефициенти, проявили интерес за подготовката на проектни предложения от територията на МИГ-Радомир-Земен. Консултациите са по ПРСР 2014-2020 г. и ОПИК 2014-2020 г.

2. „Доклад за дейността на СНЦ „МИГ-Радомир-Земен“ за 2019 г.“ съгласно който са проведени:

10 броя проведени информационни срещи, на които са **присъствали 223 участника,** представители на публичния, стопанския и нестопанския сектор, в т.ч. земеделски стопани, служители на общинска администрация, физически лица, търговски дружества, читалища, училища, детски градини и др.

16 броя консултации от служители, проведени в офиса на МИГ, и над 300 консултации, дадени по телефона на потенциални бенефициенти, проявили

интерес за подготовката на проектни предложения от територията на МИГ-Радомир-Земен. Консултациите са по ПРСР 2014-2020 г., ОП РЧР 2014-2020 г. и ОП НОИР 2014-2020 г.

2 броя събития - МИГ-Радомир-Земен е организирал и провел годишно информационно събитие - Празник на МИГ-Радомир-Земен тематичен форум и публично събитие на открито за популяризиране на Стратегията за Водено от общностите местно развитие и МИГ.

3. „Доклад за дейността на СНЦ „МИГ-Радомир-Земен“ за 2020 г.“

2 броя Проучвания и анализи. Проучванията са с период на изготвяне 04.05.-30.06. 2020 г. и са по темите:

- „Проучване и анализ на отношението на бенефициентите към процеса за прилагане на Стратегията за ВОМР с оглед оптимизиране дейността на „МИГ Радомир-Земен”“;
- „Проучване и анализ на възможностите за създаване на организации на производителите на територията на „МИГ Радомир-Земен“: настоящо състояние, добри практики от други региони и предложения за създаване на организации на производителите за общ маркетинг и къси вериги на доставка“

10 броя обучения и **3 броя** проведени информационни срещи.

19 броя консултации от служители, проведени в офиса на МИГ и над 230 консултации, дадени по телефона на потенциални бенефициенти, проявили интерес за подготовката на проектни предложения от територията на „МИГ-Радомир-Земен. Консултациите са по ПРСР 2014-2020 г., ОП РЧР 2014-2020 г. и ОП НОИР 2014-2020. Събраните данни са отразени в:

Таблица №1

Статистически данни от проведени дейности за популяризиране Стратегията за ВОМР на МИГ Радомир - Земен.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
проведени обучения на бенефициенти, екип на МИГ и местни лидери	11	11	13
брой обучени	154	224	146
проведени консултации в офиса на МИГ	10	16	19
брой консултирани в офиса на МИГ	10	16	19
брой консултирани по телефона	110	300	230
брой проучвания и анализи	1	2	2

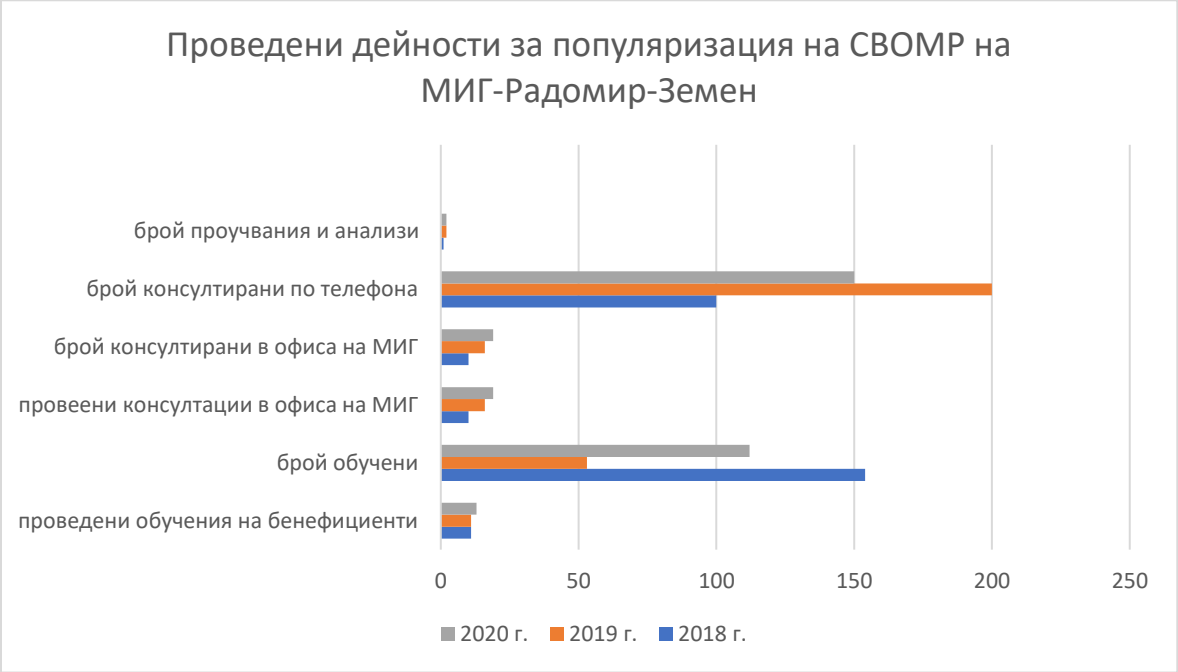

2.Към екипа на МИГ бе зададен въпросът:

„Има ли одобрени за финансиране проекти с присъдени точки за иновации“ – моля напишете по коя процедура/мярка са, кои са кандидатите, какви са техните проекти, каква иновация въвеждат и бе получена информацията:

2.1. По процедура № BG06RDNP001-19.282 МИГ-Радомир-Земен, Мярка 6.4.1 „Инвестиционна подкрепа за неземеделски дейности“, за проектно предложение „Инвестиционна подкрепа за Мобилни къщи ЕООД“, с кандидат „МОБИЛНИ КЪЩИ“ ЕООД, на етап ТФО са присъдени точки по критерии „Иновативност - въвеждане на нови за територията практика, и/или услуга и/или продукт в предприятието • над 30 % от допустимите инвестиционни разходи по проекта са свързани с иновации в предприятието – 15 т. • над 50 % от допустимите инвестиционни разходи по проекта са свързани с иновации в предприятието – 20 т.“.
„Проектно предложение цели изграждане на Производствен цех, представляващ съвременна и модерна база за производство на иновативни разгъваеми (сгъваеми) мобилни къщи, който да отговаря на критериите на европейските и световни пазари.

Чрез инвестициите по проекта ще се въведат нови за предприятието продукти, които са нови и за територията за територията на МИГ – Радомир – Земен. В подкрепа на горното, е приложено Становище на Пернишка Търговско-промишлена палата.
Производството към момента обхваща два основни типа мобилни къщи – Максикаравани и Мобилни къщи. Къщите се доставят в напълно готов вид и при

поставянето им при клиента не се извършват никакви строителни дейности. Фирма Мобилни къщи ООД, на база придобития опит в производството на мобилни къщи, е разработила иновативен метод за производство на Разгъваеми (сгъваеми) мобилни къщи и Максикаравани, но поради ограниченията произтичащи от недостатъчна производствена площ в настоящата производствена база, не е в състояние за стартира производството на иновативните продукти. За преодоляване на горните ограничения и стартиране на иновативното производство, компанията взе решение да изгради Производствен цех с цел концентрация и оптимизация на производството и създаване на условия за производство на нови иновативни мобилни къщи. В тази 100% от допустимите инвестиционни разходи по проекта са свързани с въвеждане на иновации в предприятието.

Разгъваемите (сгъваемите) максикаравани са мобилни къщи, превозват сгънати и не са извънгабаритен товар. Това спестява много средства за превоз в сравнение с нормалните мобилни къщи. След разгъване ширината им е 4,4 м, която е по-голяма от ширината на всички видове максикаравани. Разгъваемите (сгъваеми) мобилни къщи, в разгърнат вид достигат до 80 кв. м. (ширина 6 м. и 6,6 м и дължина от 6 до 12 м. и площ от 36 до 80 кв.м.). При производството им е предвидено изграждане на всички инсталации. За всяка мобилна къща се изготвя проект в който се определя разпределението на стаите, техните размери, големината и вида на дограмата, цветовете, вида на обзавеждането. В сгънат(транспортен) вид къщата е с ширина до 2,50 м. и височина до 3,00 м. Това дава възможност да се превозва лесно на различни превозни средства (автомобили, влакове и кораби). Изделието е изпълнено от скелет от стоманени кухи профили, облицовано с дървена ламперия с пълнеж от топлоизолационен негорим материал (минерална вата и др.). Сгъваемите части на пода и покрива също са изпълнени по същият начин. Всички сгъваеми стени са изпълни като панели от дървени елементи. Панелите са с размери на съответните вътрешни и външни стени или части от тях за сгъване и са съединени с панти за постигане на лесното разгъване и съответно сгъване. На къщата може да се монтира под пода, централна ос с две колела за лесно, допълнително позициониране в рамките на имота. Това позициониране може да се извърши със всяко моторно превозно средство, разполагащо с теглич за теглене на ремарке. Монтирането им и предаването за ползване ще се извършва за до 3 дни.

Къщите са с метална носеща конструкция на пода и се поставят върху преместваеми бетонови блокчета. По смисъла на ЗУТ тя е преместваем обект и за това поставяне се изисква само съгласие на собственика на терена. Не се изисква разрешение за строеж. При необходимост къщата може да бъде премествана в рамките на терена или на друго място или да бъде демонтирана без да са нанесени щети от бетон по терена. Това, както и използваните в производството материали прави сглобяемите къщи изцяло екологични.

Известни са изделия представляващи сгъваеми/разгъваеми мобилни къщи транспортируеми с автомобили. Но тези изделия не се произвеждат и предлагат в Европа.

Такива сгради са предложени например в канадски патенти CA-A-430,577; 438; 108; 438, 110 и 835, 103, които включват допълнителни покривни секции, шарнирно свързани с противоположните страни на централната покривна секция и подвижни между положение, в което те образуват продължение на централната покривна част и положение, в което са разположени успоредно на съседните страни на централна структура.
Голяма част от предлаганите сгъваеми/разгъваеми мобилни къщи представляват сложни механизми изискващи специализирана поддръжка.
Изделията представляващи мобилни къщи, които не предлагат разгъване на мястото, са ограничени в транспортните си размери и не предлагат удобствата на описаната къща.
С оглед на горното, технологичната иновация, предлагана за реализация по настоящия проект, представлява нов продукт, който ще бъде въведен, както за територията на МИГ – Радомир – Земен, така и на национално ниво, тъй като е наш патент и ние сме единствени производители в Европа.“

2.2. По процедура **BG06RDNP001-19.471 МИГ-Радомир-Земен, Мярка 19.5. „Съхраняване, развитие, валоризация и маркетинг на местното наследство и идентичност“**, на етап ТФО са присъдени точки по критерии „Дейностите по проекта пресъздават уникалните местни изделия и културното наследство по иновативен и нетрадиционен начин, отразяващ съвременните методи за анимация в туризма“ на следните проектни предложения:
2.2.1. Проектно предложение „Радомир – Земен: културно – историческа карта и еко маршрути“ с кандидат „Арт Инициативи“ Фондация – *„Проектното предложение "Радомир – Земен: културно–историческа карта и еко маршрути" представлява принос за дейността и резултатите на Местната инициативна група под формата на съвременно и атрактивно представяне на местното културно-историческо и природно наследство. Предвидените дейности включват идентифициране и обединяване на културно-историческите и природните забележителности; представяне на местните забележителности като туристически дестинации; създаване на връзка между отделните обекти в една дестинация; обединяване на културни и природни забележителности в туристически маршрути - с различна продължителност и насоченост - еднодневен, за почивните дни, културни, поклоннически, пешеходни, еко, вело-маршрути и др. Очакваните резултати от проекта са повишена осведоменост на местното население за културните и исторически забележителности в района и представяне на общините Радомир и Земен като туристическа дестинация със специфичен облик и интересни места, които посетителите предстои да открият.*

Проектът се характеризира с присъща устойчивост, тъй като ще произведе трайни рекламно-информационни материали, които ще бъдат достъпни за жителите и посетителите на двете общини в дългосрочен план - печатни, фото и видео, електронни и по места. Цялостният продукт ще бъде илюстриран от една обща мобилна изложба, която ще остане на разположение на организациите и общностите на двете общини. Дейностите по проекта пресъздават уникални местни изделия и културното наследство по иновативен и нетрадиционен начин, отразяващ съвременните методи за анимация в туризма, като обогатяване на предлагането с допълнително, автентично съдържание и опосредстван контакт с местните хора, разбиране на смисъла на традиции и местни събития. Дейността включва следните етапи: • Създаване на карта с приоритетните културно-исторически и природни забележителности на база направеното проучване; • Създаване на календар с културните събития и празници на територията на общините Радомир и Земен, храмови празници и природни явления; • Изработване на информационни табла с картата (без фундамент, с възможност за смяна на мястото) в общинските центрове на МИГ-а; • Подготвяне на мобилната изложба с културно-историческите и природните забележителности на територията на двете общини - Радомир и Земен; • Отпечатване на картата в голям тираж и предоставянето ѝ в информационните центровете, местната администрация, търговски обекти и читалищата и др.; • Заснемане на съгласуваните обекти - природни забележителности и част от културното наследство в региона - за създаване на рекламно-информационен видео клип; • Обработка и монтаж на суровия видео материал за създаване на рекламно-информационния видео клип за местния туристически продукт; • Създаване на дигитален вариант на картата За територията на МИГ този подход е иновативен и нестандартен.“

2.2.2. Проектно предложение „Организиране на фестивал на територията на Община Радомир с цел съхраняване на местното наследство и идентичност“ с кандидат „180 Градуса“ Сдружение – *„Проектното предложение предвижда организирането и провеждането на културно събитие - фестивал с характерния фолклор за региона и три конкурса, по процедура на МИГ-Радомир-Земен, Мярка 19.5. „Съхраняване, развитие, валоризация и маркетинг на местното наследство и идентичност“. В празника ще вземат участие лица от различна възрастова група, което ще даде възможност за създаване на мост между поколения за съхранение и предаване на богатото културно наследство и традиции. Запазените автентични традиции са елемент на нематериалното културно наследство на общината. Чрез изпълнение на проекта, те ще се превърнат в част от културния туризъм на региона и ще доведат до съхранение и предаване на поколенията на местните традиции и обичаи. Дейностите по проекта са насочени към: - Подкрепа на съществуващите в общината групи за пресъздаване на народни традиции и фестивали; - Да се подкрепи съхранението на традиционни за територията на община Радомир продукти и да се популяризира културното наследство. Планираните дейности имат за цел да се подпомогне*

интегрираното, конкурентоспособно развитие на областта, привличането на посетители за постигане на дългосрочни и устойчиви резултати и да се допринесе за изграждане на общ териториален имидж. С изпълнението на проекта ще се повиши туристическата атрактивност на района чрез възраждане на традиционни производства и народни знания, базирани на местното наследство. - Интерактивното аудио-визуално представяне на традиционен фолклор, както и конкурсите с включени характерни местни продукти ще бъдат представени по иновативен начин, използвайки съвременни и привлекателни методи за жителите и гостите. Така те биха представлявали интерес за тях и предполагат активност на участие и форма на изява. Конкурсите ще насърчат повече хора да вземат участие. Освен това, участниците ще бъдат мотивирани и от подготвените награди. В отговор на ръста на продуктовите и технологични иновации, използването на популяризиране на фестивала чрез социална платформа е предпоставка за успешното провеждане на събитието, както и поставяне на традиция за бъдещото му организиране.“

2.3. По процедура **BG05M9OP001-1.108 МИГ-Радомир-Земен, Мярка 2.1.6. „Повишаване квалификацията и постигане на адекватни на изискванията на бизнеса знания и умения на заетите лица от всички възрастови групи“**, на етап ТФО са присъдени точки по критерии „Иновативност - въвеждане на нови за територията практики в управлението на човешките ресурси в предприятието.“ на следните проектни предложения:

2.3.1. Проектно предложение „Повишаване квалификацията и постигане на адекватни на изискванията на бизнеса знания и умения на заетите в "АК ЕЛЕКТРИК" АД лица от всички възрастови групи“ с кандидат „АК ЕЛЕКТРИК“ АД – *„АК ЕЛЕКТРИК АД (АКЕ) е специализирано в проектирането и производството на ел. табла за контрол и управление на машини и съоръжения и на такива за управление на автоматизирани процеси в автомобилната, влаковата, медицинската, корабната индустрии. Същото е работодател на 742 з.л., от които 595 заети лица (з.л.) целева група (ЦГ), попадащи и в двете специфични категории - над 54 г. и със средно и по-ниско образование. Общата цел на проекта е подобряване качеството на работните места, квалификацията и уменията на з.л. в АКЕ, в т.ч. увеличаване бр. на заетите с повишена професионална квалификация и ключови компетентности, увеличаване бр. на заетите със средно и по-ниско образование, придобили нови знания и умения, устойчива заетост, повишена конкурентоспособност на пазара на труда. С оглед постигане на общата цел, са планирани за реализация следните дейности: 1-Предоставяне на обучение за придобиване/повишаване на професионалната квалификация на з.л.–планира се общо 41 з.л. да преминат професионално обучение за повишаване/придобиване на професионална квалификация по част от професия заварчик, електромонтьор, машинен оператор; 2-Предоставяне на обучение за придобиване на ключови компетентности (КК) за 217 з.л по КК 2, 5 и 7; 3-Осигуряване на достъп до продължаващо обучение с цел по-добра*

професионална реализация и повишена професионална подготовка на кадрите с резултат преминато специфично обучение на 180 з.л; 4: Осигуряване на достъп до иновативни форми за учене през целия живот-Планира се прилагане на иновативни инструменти за обучение на 146 з.л. чрез учене чрез правене и въвеждане на 3 D система за самообучение; Планира се въвеждане на собствена система за вътрешнофирмено обучение и на интерактивни методи на обучение за всички заети лица в АКЕ. 5: Информация и комуникация, в резултат на която ще бъдат осигурени мерки за информиране и публичност в съответствие с приложимите изисквания и указания за прилагане на правилата за информация и комуникация 2014-2020 г. - Настоящият проект въвежда нови за територията практики в управлението на човешките ресурси в предприятието. Предвиденото в рамките на проектна дейност 3 обучение на тема „Усъвършенстване на знанията и уменията за реинженеринг на производствените процеси, с цел прилагане на ресурсно-ефективни технологии и техники при изпълнение на трудовите задължения“ е свързано с въвеждане и използване на нови „зелени“ и по-ресурсно ефективни технологии и производствени процеси в дружеството. Предвидените в рамките на дейност 4 въвеждане на 3 D система за самообучение, разработване и въвеждане на система за вътрешнофирмено обучение и въвеждане на интерактивни методи на обучение също са иновативни за предприятието. Дейността е новаторски подход по отношение на осигуряване на учене през целия живот, съобразено с реалните потребности на заетите лица, и въвежда нови и иновативни форми за разрешаване на местните слабости и проблеми на територията.“

2.4. По процедура **BG05M9OP001-1.078 МИГ-Радомир-Земен, Мярка 2.1.7. „Приспособяване на работниците, предприятията и предприемачите към промените“**, на етап ТФО са присъдени точки по критерии „Проектът предвижда въвеждане на иновативни, по-производителни и „по-зелени” модели за организация на труда в предприятията, включително следните дейности: 1. Осигуряване на безопасни и здравословни условия на труда; 2. Подобряване професионалния и здравния статус на работниците и служителите; 3. Подобряване на социалния климат;“ на следните проектни предложения:

2.4.1. Проектно предложение „По-здравословни условия на труд и социални придобивки в „ПЕТЯ-ИН“ ЕООД и „ИРИНПРО“ ЕООД“ с кандидат „ПЕТЯ-ИН“ ЕООД *„Предоставени са добри и безопасни условия на труд на 25 (двадесет и пет) заети лица. На целевата група по проекта са предоставени средства за колективна защита, чрез внедряване на системи за отопление и охлаждане, мълниезащита и пожароизвестяване, доставка и монтаж на LED осветителни тела, както и закупуване на центробежен прахов вентилатор с изнесен двигател. За подобряване на социалния климат в предприятието, чрез предоставяне на възможности за отдих и почивка са оборудвани и обзаведени две помещения за хранене и почивка. - Проектът предвижда въвеждане на иновативни, по-производителни и „по-зелени” модели за*

организация на труда в предприятията, включително осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд; подобряване професионалния и здравния статус на работниците и служителите; подобряване на социалния климат.“

2.4.2. Проектно предложение „Приспособяване на работниците и „Ветпром“ АД към промените“ с кандидат „Ветпром“ АД *„Ще бъдат предоставени добри и безопасни условия на труд на 222 (двеста двадесет и две) заети лица. На целевата група по проекта ще бъдат осигурени средства за колективна защита, чрез внедряване на мобилни системи за локална аспирация и изграждане на парапети, бордови дъски и стъпала - минимизиращи риска от падане от височина при придвижване в производствените участъци. За служителите е предвидено и осигуряване на лични предпазни средства за период от 24 (двадесет и четири) месеца. Чрез предоставяне на възможности за отдих, почивка, спортуване и улесняване на служителите по време на работния процес ще бъде подобрен социалния климат в предприятието. - Проектът предвижда въвеждане на иновативни, по-производителни и „по-зелени” модели за организация на труда в предприятията, включително осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд; подобряване професионалния и здравния статус на работниците и служителите; подобряване на социалния климат.“*

2.4.3. Проектно предложение „Приспособяване на работниците и „АК ЕЛЕКТРИК“ АД към промените“ с кандидат „АК ЕЛЕКТРИК“ АД *„Ще бъдат предоставени добри и безопасни условия на труд на 767 (седемстотин шестдесет и седем) заети лица. С цел осигуряване на ефективна и надеждна защита от неспазване на ергономичните принципи и за елиминиране на риска за здравето на работниците, на целевата група по проекта са осигурени средства за колективна защита, чрез закупуване на работни ергономични столове. За работниците на длъжност „Електрозаварчик“ е предвидено и осигуряване на лични предпазни средства за период от 24 (двадесет и четири) месеца, чрез закупуване на специализирани заваръчни лицеви маски с основни защитни качества искрозащита и защита от лъчения, предотвратяващи опасност от искри при заваряване, ултравиолетова светлина при заваряване и рязане, както и заваръчни лицеви маски със система с подаване на въздух, метален филтър (искрогасител) и филтър за частици, предотвратяващи опасност от искри и ултравиолетова светлина при заваряване и рязане, както и от увреждане на дихателните пътища. На заетите лица в предприятието ще бъдат осигурени предпазни обувки – летни и зимни – с метално бомбе, предназначени за предотвратяване на опасност от падане на тежки предмети, материали, спъване, удряне в остри ръбове. За подобряване на социалния климат в предприятието чрез предоставяне на възможности за отдих, почивка, спортуване и улесняване на служителите по време на работния процес са осигурени допълнителни съоръжения за спорт, които да обезпечат потребността от активен отдих на служителите, чрез закупуване на оборудване: джага (футбол на маса) и дартс. - Проектът предвижда въвеждане на иновативни, по-производителни и „по-зелени” модели за организация на труда в предприятията, включително осигуряване на*

безопасни и здравословни условия на труд; подобряване професионалния и здравния статус на работниците и служителите; подобряване на социалния климат.“

2.5. По процедура **BG05M9OP001-2.055 МИГ-Радомир-Земен, Мярка 2.2.3. „По-добра грижа за хора с увреждания и хора над 65 г. в невъзможност за самообслужване“**, на етап ТФО са присъдени точки по критерии „Иновативност на планираните услуги за територията на МИГ-Радомир-Земен“ на следните проектни предложения:

2.5.1. Проектно предложение „Шанс за равностоен живот“ с кандидат Община Радомир *„Осигуриха се нови работни места в сектора на социалната икономика, което допринесе за преодоляване на бедността на безработните лица на територията на общината. Над 30 (тридесет) безработни лица получиха възможност за трудова и професионална реализация. През месеците април-август 2020 г. 34 (тридесет и четири) потребители са получили услуги в домашна среда. За подобряване качеството на живот и на достъпа до услуги за социално включване по проекта е назначен и трудотерапевт. - В рамките на проекта ще се предоставят интегрирани социално-здравни услуги на потребителите, включително и трудотерапия, което е нов (иновативен) подход за разрешаване проблемите на целевата група, на територията на МИГ-Радомир-Земен.“*

2.5.2. Проектно предложение „По-добра грижа за хора с увреждания и хора над 65 г. в невъзможност за самообслужване“ с кандидат Община Земен *„В рамките на продължителността на проектното предложение 13 (тринадесет) месеца – достъп до интегрирани услуги за социално включване в общността и в домашна среда са получили 43 (четиридесет и три) лица с увреждания и лица над 65 години в невъзможност за самообслужване. Осигурена работна заетост за 25 (двадесет и пет) лица работещи като персонал, предоставящ услуги на непълен работен ден, съобразно нуждите и потребностите на представителите на целената група. - Планираната за изпълнение дейност 2 „Осигуряване на необходимите ресурси за грижа за възрастните хора и хората с увреждания чрез създаване на мрежа от социални и междусекторни услуги в общността“ по настоящото проектно предложение разкрива иновативност и внедряване на нова практика на територията на община Земен. Така предвидената за изпълнение дейност представлява иновативно решение за осигуряване на мотивационна и/или психологическа или друг тип подкрепа за лица в риск от социално изключване.“*

ИЗВОДИ:

От направеното проучване на статистически данни от Докладите за дейността на МИГ-а за 2018 г., 2019 г. и 2020 г. и събеседвания с екипа на МИГ за периода от началото на годината до месец март - 2021 година за проведените дейности за популяризиране Стратегията за ВОМР на „МИГ Радомир – Земен“, следват изводите:

1. На лице е активизиране на общността, потвърдено от двойно нарастващия брой на участниците в обученията, при еднакъв брой проведени обучения, както и от

драстичното нарастване на броя дадени консултации по телефона от екипа на МИГ-а, отчетено през всеки следващ отчетен период.

2. На лице е активизиране на бенефициентите, които въвеждат иновации, чрез реализацията на проектите с които са кандидатствали пред МИГ и от дадената информация става ясно, че на 9 от одобрените за финансиране проекти по СВОМР са присъдени точки за иновации.
3. Независимо от предизвикателството за работа в затруднена обстановка, каквато е карантината заради Ковид 19, работата в „МИГ Радомир – Земен“ не е спирала, като се е изменил драстично начинът на консултиране на бенефициентите – от консултиране в офиса на МИГ-а е преминато към консултиране по телефона, за месеците в които е обявена карантина. Независимо от затрудненатa епидемиологична обстановка, през 2020 г. броят на проведените обучения и информационни срещи е значително по-голям, което се обяснява не само с нарастващото доверие към МИГ, така и с необходимостта да се получи необходимата информация от заинтересованите страни по мерките от СВОМР, по които имат намерение да кандидатстват.
4. По изказано мнение при събеседвания с екипа на „МИГ Радомир – Земен“, е забележим ефектът от проведената работата по популяризиране стратегията по ВОМР за повишаване капацитета на бенефициентите и се забелязва активизиране на взаимодействието на потенциалните бенефициенти и техните консултанти по подготовка на проектни предложения и екипа на МИГ-а.
5. Наблюдават се промени в отношението на обществеността към методите, средствата, видът, обемът, насочеността и потребността от получаване на конкретна, интересуваща ги информация, предоставяна от „МИГ Радомир-Земен“ при изпълнение на дейностите за популяризация на стратегията по ВОМР, като за МИГ-а разпознаваем и мерките от СВОМР са полезни за цялостното развитие на територията, обхващаща общините Радомир и Земен, което е показателно за ефективността на работа на МИГ и ползата му за територията.

ПРЕПОРЪКИ:

Видно от данните от приложената таблица №1, може да се направи изводът, че доверието на бенефициентите към „МИГ Радомир-Земен“ и интересът към участие в организираните информационни събития расте през всеки следващ обследван период. Ето защо „МИГ Радомир-Земен“ трябва да работи за запазване на изграденото доверие като видоизменя и разнообразява методите и средствата за предоставяне на информацията на целевите групи и разнообрази формите и условията за информираност на широката общественост в затруднените условия на работа, заради обявената карантина.

ЗАДАЧА №2: Проучване на статистически данни от интернет сайта на „МИГ Радомир-Земен“ и анализ на мерките по които се присъждат точки за иновативност от СВОМР.

Източник на информация е интернет сайтът „МИГ Радомир-Земен“ - пряко свързан с цялостното изпълнение на стратегията по ВОМР. Интернет сайтът е не само източник на информация за посетителите, но и софтуерен инструмент за комуникация, съхраняване и архивиране на база данни, а също и за трансформиране, обработка и анализ на структурирани данни – тези, които са натрупани в системите за управление на бази от данни и статистически анализ на данни, съхранявани в интернет сайтът .

При анализ на документите, публикувани в интернет сайта на МИГ-а ще се установи броят на мерките по които се присъждат точки за въвеждане на иновации от потенциалните кандидата.

В настоящото изследване ще се анализират само данните, отнасящи се до броя на мерките по които се присъждат точки за иновации в сравнение с всички останали мерки от СВОМР на МИГ-а и процентното съотношение на бюджета на съответната мярка съотнесен към бюджета на СВОМР.

Данните от Стратегията за ВОМР по съпоставяните параметри на мерките са отразени в Таблица 2.1.

Таблица № 2.1

Мярка №	Мярка - наименование	Иновативност ДА/НЕ	Точки за иновативност	% от общия бюджет
Мярка 4.1 (ПРСР)	„Подкрепа за инвестиции в земеделски стопанства“	ДА	20	5,32
Мярка 4.2 (ПРСР)	„Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти	ДА	20	2,66
Мярка 6.4.1 (ПРСР)	„Инвестиционна подкрепа за неземеделски дейности“	ДА	20	7,89
Мярка 7.2. (ПРСР)	„Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“	ДА	10	11,97
Мярка 7.5. (ПРСР)	„Инвестиции за публично ползване в инфра-структура за отдих, туристическа инфра-структура“	НЕ	0	5,32
Мярка 7.6. (ПРСР)	„Проучвания и инвестиции, свързани с поддържане, възстановяване и подобряване на културното и природно наследство на селата"	НЕ	0	3,99
Мярка 19.5.	„Съхраняване, развитие, валоризация и маркетинг на местното наследство и идентичност“	ДА	10	2,66
Мярка 2.1.1.3. (ОПРЧР)	„Подкрепа за заетост и квалификация на безработни и неактивни лица от всички възрастови групи“	НЕ	0	4,79

Мярка 2.1.6. (ОПРЧР)	„Повишаване квалификацията и постигане на адекватни на изискванията на бизнеса знания и умения на заетите лица от всички възрастови групи „	ДА	10	4,79
Мярка 2.1.7. (ОПРЧР)	„Приспособяване на работници те, предприятията и предприемачите към промените“	ДА	20	5,32
Мярка 2.2.3. (ОПРЧР)	„По-добра грижа за хора с увреждания и хора над 65 г. в невъзможност за самообслужване“	ДА	10	5,32
Мярка 1.1.1. (ОПИК)	„Повишаване на иновационната дейност на предприятията от територията на МИГ – Радомир – Земен“	ДА	40	5,32
Мярка 1.1.2. (ОПИК)	„Повишаване на производителността и експортния потенциал на МСП от територията на МИГ – Радомир – Земен“	НЕ	0	21,28
Мярка 2.4.1. ОПНОИР	„Осигуряване на достъп до качествено образование в малките населени места и в трудно достъпните райони“	ДА	5	13,30

Диаграма № 2.1

ИЗВОДИ:

При съпоставяне на данните за присъжданите точки за иновативност на проектите по мерките от Стратегията по ВОМР се констатира, че с приоритет ще бъдат финансирани тези проекти, които имат включени разходи за иновативност. Видно от диаграмата по една мярка се присъждат 40 точки за иновативност, по 4 от мерките се присъждат по 20 точки за иновативност, по 4 мерки се присъждат по 10 точки за иновативност, по една мярка се присъждат 5 точки за иновативност, е само за 4 от 14-те мерки от СВОМР не се присъждат точки за иновативност на проекта. От тук следва извода, че внедряването на различните видове иновации се поощрява в 71,5% от мерките на СВОМР.

При съпоставяне и сумиране на % -то съотношение на мерките, в които се присъждат точки стана ясно, че 64,6% от общия бюджет за финансиране на проектни предложения е предвиден за мерки, в които се стимулира въвеждане на иновации и само 35,4% е за проекти, в които не се присъждат точки за иновативност на проекта.

От казаното следва изводът, че е показателно, и се отдава голямо значение от анкетираните на внедряването на иновациите като фактор за повишаване конкурентноспособността, капацитета, производителността, организацията и условията на труд в предприятията и организациите на бенефициентите.

ПРЕПОРЪКИ:

Препоръчително е екипът на „МИГ Радомир-Земен“ да продължава все така ефективно да работи и поддържа обществения интерес на високо ниво не само за усвояване на средствата от СВОМР 2014 – 2020 г., но и в бъдеще при изготвяне на Стратегията за следващия програмен период.

ЗАДАЧА № 3: Проучване, чрез анкетиране на наличието на внедрени иновации, а също и необходимостта и готовността на заинтересованите страни от въвеждане на иновации, обхващащо:

За целта на изследването се проведе проучване чрез анкетиране на целевите групи от територията на „МИГ Радомир-Земен“.

Обем на извадката: 60 човека

Бяха проведени срещи, разговори и анкетиране на място на хора от местната общност от територията на „МИГ Радомир – Земен“, заети в различни сектори – бизнес, земеделски производители, представители на местната власт и представители на неправителствения сектор.

Извадката е типологична, основана на представители от предварително определени сектори.

Анкетираните не са длъжни да дават мнение по всички зададени въпроси.

При провеждане на анкетирането са спазени основните правила:

-Участието в анкетирането е доброволно и анонимно;

-Участниците са избирани от различни сфери на работа, професионална заетост и компетенции;

- Участниците са избирани:
  - ✓ на произволен и случаен принцип от присъствените списъци от проведени обучения и конултации на бенифициентите;
  - ✓ на произволен и случаен принцип при посещение на институции, учебни заведения, бизнеса, Общинска служба Земеделие и на улиците в различните населени места от територията на „МИГ Радомир – Земен“.

След провеждане на анкетирането следва обработка на данните, визуализация на анализираните резултати и обобщаване на изводи и препоръки. Резултатите от обработката на информацията от анкетните карти служи като основа и входяща информационна база за подготовка на настоящия Аналитичен доклад за резултатите от проведеното проучване с изводи и препоръки, свързани с активиране на бенефициентите към възможностите за кандидатстване с проекти към Стратегията за ВОМР с оглед въвеждане на иновации в организациите, чиито представители са.

Оптимизиране дейността на „МИГ Радомир-Земен” в посока активиране на предприятията, земеделските стопанства, правителственият и неправителственият сектори /наречени по-долу заинтересовани страни/от територията на „МИГ Радомир-Земен” към иновациите и въвеждането на иновативните подходи в организацията на труда и работните процеси, технологично оборудване, производствен капацитет, управленски и финансов капацитет, маркетингови стратегии и достъп до пазари, като гаранция за повишаване ефективността на работа, достъпът до и конкурентноспособността им.

Въпрос № 1 Моля, отбележете Вашите пол и възраст.

При анали за отговорите на въпросът „Моля, отбележете Вашите пол и възраст.“ е констатирано, че 34 човека са мъже, а 26 са жени.

Таблица № 3.1

1.Моля, отбележете Вашите пол и възраст.	Мъж %	Жена %
18-40 години	11	9
41-65 години	19	16
над 65 години	4	1

Диаграма: № 3.1

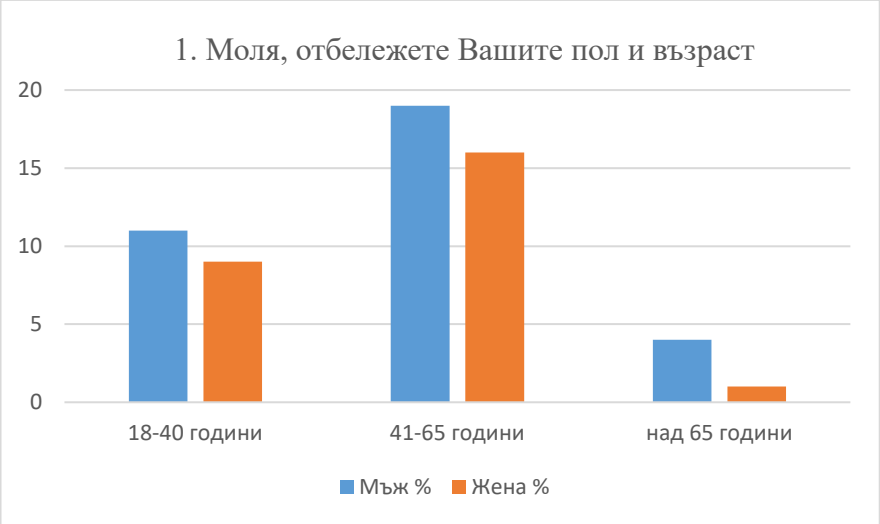

От анкетираните 34 мъже – 11 са на възраст от 18-40 години, 19 мъже са във възрастовата група 41-65 години, 4 мъже са над 65 годишна възраст.

Анкетираните жени са 26, като от 18-40 годишна възраст са 9 жени, тези, които са от 41-65 години са 16 жени и само 1 е над 65 годишна възраст.

От тук следва изводът, че възрастта е определяща за развитие на собствен бизнес и заемане на отговорни постове в правителствения сектор като най-активни са хората в трудоспособна възраст от възрастовия диапазон 41 – 65 г.

Въпрос № 2: „Какво е Вашето образование?“

39 % от анкетираните са с висше образование;
21 % от анкетираните са със средно образование;
1 % от анкетираните са с основно образование.

Таблица № 3.2

2.Какво е Вашето образование?	Отговори %
Висше	39
Средно	21
Основно	1
Друго	0

Диаграма № 3.2

ИЗВОДИ:

Преобладаващата част от анкетираните са хора с висше образование. Независимо от образованието, което притежават анкетираните, при добра информираност, могат да бъдат активирани и заинтересовани да кандидатстват с иновативни проекти пред „МИГ Радомир-Земен“.

Въпрос№ 3: „В кой сектор упражнявате трудова дейност?“

На въпроса „В кой сектор упражняват трудова дейност?“ 44 са отговорили, че развиват дейност в сферата на промишлеността, услугите, занаятчийство и земеделие. В публичният сектор са заети 7 от анкетираните, докато 25 от анкетираните работят в неправителственият сектор.

Таблица № 3.3

3. В кой сектор упражнявате трудова дейност?	Бр.
Стопански в сферата на промишленост, услуги, занаяти, земеделие, животновъдство	44
Публичен сектор -общински и държавни институции	7
Неправителствен сектор	9

Диаграма № 3.3

Представителност по сектори : най-активно в анкетата са взели участие представители от Стопанския сектор, работещи в сферата на промишленост, услуги, занаяти, земеделие, животновъдство.

Въпрос № 4: „Каква е правната форма на организацията която ръководите или работите?“

На въпроса „Каква е правната форма на организацията която ръководите или работите?“ 18 са земеделски производители и/или еднолични търговци, 26 са юридическите лица, като преобладават с правна форма на регистрация едноличните дружества с ограничена отговорност, от юридическите лица с нестопанска цел са анкетиране представители на читалищата, а от публичния сектор са анкетирани представители на кметствата от двете общини.

Таблица № 3.4

4. Каква е правната форма на организацията която ръководите или работите?	Бр.
Физическо лице – ЕТ, ЗП, Свободна професия, частно лице;	18
Юридическо лице - ЕООД, ООД, ЕАД, АД, Кооперация;	26
Юридическо лице с нестопанска цел – Читалище, СНЦ, Фондация, Клуб на пенсионера/инвалида;	9
Публична организация – Община, Кметство;	7
Друга	0

Диаграма № 3.4

От анкетираните, посочили правна форма ЕТ преобладават фирмите с регистрация като земеделски производители, но има и ЕТ работещи в сферата на услугите и търговията.

Въпрос № 5:Колко човека работят във на Вашата организация/предприятие /напишете броят на работещите по трудов договор/?

На въпроса „Колко човека работят във на Вашата организация/предприятие“ , 32 са отговорили, че имат до 10 работника, 9 имат над 10 работника, 5 са самонаетите лица

и нямат нает персонал и 14 са дали отговор „Друго“ с пояснението, че са работещи собственици и наемат сезонни работници.

Таблица № 3.5

5. Колко човека работят във на Вашата организация/предприятие?	Бр
Работещи на трудов договор до 10	32
Работещи на трудов договор над 10	9
Няма нает персонал	5
Друго, моля посочете	14

Диаграма № 3.5

От направеното проучване може да се направи изводът, че преобладаващи са микропредприятиятията, следвани от земеделските стопани, които наемат сезонно работна ръка 9 са предприятията с работници над 10 човека, но има и такива, които не наемат работна ръка, които са 5 от анкетираните.

Въпрос № 6: Ново ли е оборудването/техниката с която разполагате?

На въпроса „ Ново ли е оборудването/техниката с която разполагате?“ , 2 са отговорили, че имат ново оборудване/техника, 28 са дали отрицателен отговор на въпроса и преобладаващ е отговорът „Друго“ – 30 човека, които са дали допълнително обяснение, че периодично заменят и/или закупуват ново оборудване/техника с която разширяват и модернизират производството си.

Таблица № 3.6

6. Ново ли е оборудването/техниката с която разполагате?	Бр
ДА	2
НЕ	28
Не ми е необходимо	0
Друго, моля посочете	30

Диаграма № 3.6

ИЗВОД: От направените проучвания и анализи на този въпрос, може да се направи изводът, че всички, освен двама имат предимно старо или частично обновено оборудване и се нуждаят от закупуването на ново.
ПРЕПОРЪКА: МИГ е добре да насочи вниманието на анкетираните към мерките от СВОМР, чрез които се внедряват иновации в производствените процеси. По този начин не само ще се увеличат шансовете за финансиране на проектите, но ще се повиши конкурентноспособността на фирмите, въвели иновацията.

Въпрос № 7:Имате ли въведени иновации във Вашето предприятие/организация?

На въпроса „7.Имате ли въведени иновации във Вашето предприятие/организация?“ 12 са отговорили, че имат въведени иновации, и са се запознали от мерките на МИГ-а за иновациите по които се присъждат точки при ранкирането на проектите, 8 са дали отрицателен отговор на въпроса, без допълнително

пояснение имат ли намерение да въвеждат иновации, 10 са отговорили че нямат въведени иновации, но имат намерение да въведат с уточнението към технологични и продуктови иновации и преобладаващ е отговорът „Друго“ от които 13 имат необходимост да въведат иновации, но нямат средства, а процедурите за финансиране на проекти са доста продължителни и иновативното оборудване морално остарява за времето на оценка на проекта., а 13 човека са дали отговори, че не разпознават различните видове иновации свързват въвеждането на иновации със съвместна работа с научни колективи. Болшинството от тях дават отговор че без външно финансиране не биха могли да въведат иновации в предприятията си. Само 4 от анкетираните са дали отговор, че не им е необходимо въвеждане на иновации, без да дадат допълнително обяснение по въпроса.

Таблица № 3.7

7.Имате ли въведени иновации във Вашето предприятие/организация?“	Бр.
ДА	12
НЕ	8
Необходимо е и ще въведа	10
Не е необходимо	4
Друго, моля посочете	26

Диаграма: № 3.7

ИЗВОД: От направените проучвания и анализи на този въпрос, може да се направи изводът, че голяма част от анкетираните са запознати, а някои от тях са въвели иновации в предприятията/организациите си.

ЗП виждат необходимост от въвеждане на иновации, но считат, че цените на технологиите са твърде високи, особено за малките ферми и стопанства, което прави инвестицията нерентабилна, а сред малките стопанства съществува недоверие към тях и

липса на информираност. Цифровизацията на процеси в земеделието изостава, т.к. правилата относно използването и обмен на цифрови данни все още са рискови и неясни.

Бизнесът е с ясна ориентация, че са необходими въвеждането на технологични, продуктови и организационни иновации в предприятията, като виждат ползата от всяка една от тях и голяма част със собствени средства финансират закупуването на иновативно технологично оборудване. Всеобщо е мнението, че въвеждането на продуктова иновация е рисково, тъй като не може ясно да се прецени потребителското търсене на иновативния продукт заради факта, че качествата му по сравнение с по-високата стойност трудно ще се оценят от масовия потребител.

ПРЕПОРЪКА:

1. С оглед на установената липса на познания относно иновация, видове иновации и иновационен подход сред анкетираните, се препоръча на МИГ да планира тематични обучения, свързани с разясняване на видовете иновации сред заинтересованите страни и мерките по които могат да кандидатстват по СВОМР;
2. Препоръча се на МИГ при изготвяне на методиката за оценка на проектните предложения да се въведат по-голям брой критерии, с по-прецизна оценка на икономическите показатели на проекта за да се прецени по-добре рентабилността на инвестицията и рисковете, които могат да възникнат при финансирането на проекта.

Въпрос № 8: Кандидатствали ли сте с проект пред „МИГ Радомир-Земен“ или по други ОП и имате ли намерение да кандидатствате?

На въпроса „8. Кандидатствали ли сте с проект пред „МИГ Радомир-Земен“ или по други ОП и имате ли намерение да кандидатствате?“ 4 са отговорили, че имат одобрени проекти от МИГ с въведени иновации, 8 са дали отрицателен отговор на въпроса, без допълнително пояснение, 10 от 17 анкетирани не са решили дали въобще ще кандидатстват, 7 от 17 не са решили дали ще кандидатстват но биха опитали да въведат иновация в бизнеса си при разработване на проект в следващия програмен период, 5 са дали отговор, че нямат намерение да кандидатстват с проект и най-голям дял са анкетираните – 26 човека са отговорили с „Друго“ от които 5 са кандидатствали пред МИГ, но не са заявявали точки за иновация, 2 от тях имат намерение да кандидатстват отново с иновативен проект, 13 не са кандидатствали поради различни причини, знаят за възможностите да се кандидатства с иновативен проект и имат необходимост да въведат иновации, но нямат средства, 8 са отговорили, че не са запознати с мерките от СВОМР по които могат да се въведат иновации, но към момента нямат намерение да кандидатстват, от които 4 са отговорили, че не им е необходимо внедряване на иновации.

От анкетираните, които не са решили окончателно или се колебаят поради затруднения със събиране на необходимите документи 7 човека са дали обяснения поради какви причини не проявяват интерес да кандидатстват с иновативни проект пред МИГ и те са:

- Липсата на финансов ресурс да реализират проекта и многото документи, които се изискват при кандидатстване;
- Липсата на специалисти за работа с иновативното технологично оборудване;
- При вземане на кредит за реализация на проекта - кандидатстването се обезсмисля, особено при 50% интензитет на подпомагане и евентуална редукция на бюджета по една или друга причина;
- Голяма част от анкетираните изказват мнение, че от момента на кандидатстване до отчитането на проекта могат да минат 3 и повече години, което не е приемливо за въвеждането на иновативна техника в производствените процеси, т.к. за времето на оценяване и реализация на проекта тази техника ще е морално остаряла. Поради тази причина се предлага времетраенето за оценяване на проектните предложения да се намали не повече от 6 месеца.

Таблица № 3.8

8. Кандидатствали ли сте с иновативен проект пред „МИГ Радомир-Земен“ или по други ОП и имате ли намерение да кандидатствате?	Бр.
ДА	4
НЕ	8
Не съм решил/а	10
Нямам намерение	4
Друго, моля посочете	26

Диаграма:№ 3.8

ИЗВОДИ: От направените проучвания и анализи на този въпрос, може да се направи изводът, че голяма част от анкетираните не само са запознати, но малка част от тях са въвели иновации в предприятията/организациите си и имат намерение отново да кандидатстват. При анализ на секторите с най-голяма заинтересованост са бизнесът, предимно в сферата на производство, следвана от земеделските производители, виждат

необходимост от въвеждане на иновации, но считат, че цените на технологиите са твърде високи, особено за малките ферми и стопанства, което прави инвестицията нерентабилна.

Бизнесът и земеделието са с ясна ориентация, че са необходими въвеждането на технологични, продуктови и организационни иновации в предприятията, но видно от дадената информация от екипа на МИГ-а, проекти си въведени иновативни методи са одобрени за финансиране от кандидати Общини и от кандидати от неправителствения сектор. Изказва се мнение, че многото изискуеми документи, липсата на финансов ресурс за реализацията на проекта и дългият период от време за оценяване на проектните предложения пречат на част от анкетираните да кандидатстват с проекти пред МИГ.

ПРЕПОРЪКИ:

1. От направените проучвания става ясно, че бизнесът въвежда иновации в производствата, технологичното оборудване и търси иновативни решения за произвежданите продукти. Препоръчва се екипът на МИГ Радомир-Земен да насочи усилията си към привличане на тези иновативно мислещи ръководители от всички сектори, обект на настоящото проучване при пренасочване на допълнителен финансов ресурс към Стратегията за ВОМР за преходния програмен период.
2. Всеобщо е мнението, че въвеждането на продуктова иновация е рисково, тъй като не може ясно да се прецени потребителското търсене на иновативния продукт, заради факта, че качествата му по сравнение с по-високата стойност, трудно ще се оценят от масовия потребител и търсенето няма да е адекватно на количествата произведена продукция. В тази връзка е препоръчително при оценяването на проектите да се въведат такива критерии, чрез които да се оценява реалистичността на количеството продадена продукция и нейната стойност, така, че да се прецени рискът от финансиране на проекти, които потенциално не биха изпълнили целите си, тъй като въвеждат иновации само за да получат допълнителен брой точки при оценяването им.
3. Анкетираните препоръчат: „Да се промени начинът на финансиране на проектите, като се направят повече етапи за реализация на проекта. Да се дава авансово плащане на всеки етап и се одобряват разходите преди те да са направени“

Въпрос № 9: Смятате ли, че публичната инфраструктура на територията на „МИГ Радомир-Земен“ оказва влияние върху Вашия бизнес/дейност?

На въпроса „Смятате ли, че публичната инфраструктура на територията на „МИГ Радомир-Земен“ оказва влияние върху Вашия бизнес/дейност?“ 56 са отговорили, че общинската инфраструктура е от голяма значение за развитието на бизнеса, 1 е отговорил с „ДА-малко“, а 3 души нямат мнение по въпроса.

Таблица № 3.9

9.Смятате ли, че публичната инфраструктура на територията на „МИГ Радомир-Земен“ оказва влияние върху Вашия бизнес/дейност?	Бр.

ДА -голяма	56
ДА-малко	1
Не оказва влияние	0
Нямам мнение	3
Друго, моля посочете	0

Диаграма: № 3.9

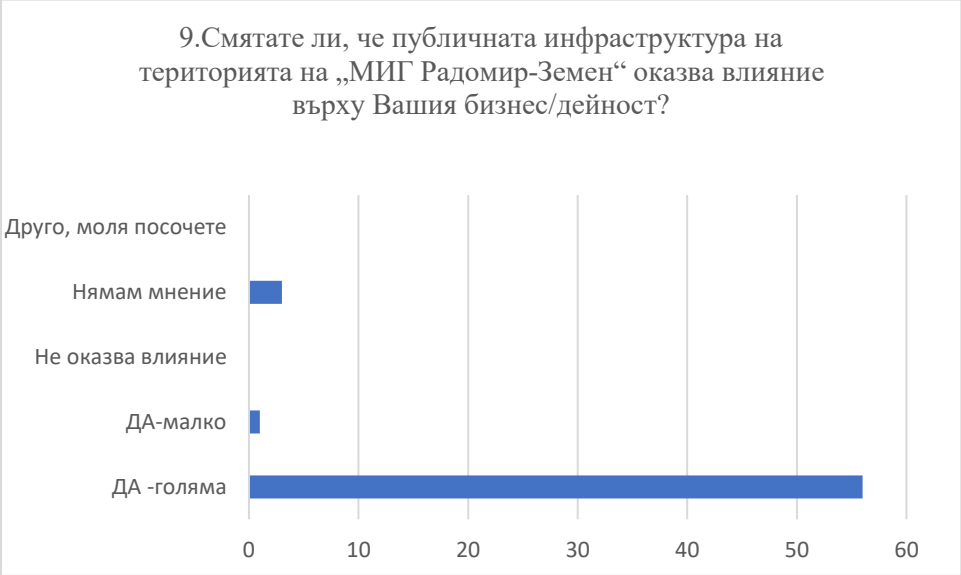

ИЗВОДИ:

От единодушно изказаното мнение става ясно, че хората са осъзнали необходимостта от изграждането на добра инфраструктура, което е гаранция за създаването на добър микроклимат и среда за развитие на успешен бизнес и връщане на младите хора на територията на МИГ-а.

ПРЕПОРЪКИ:

Определено местната общност, категорично изразяват нуждата и потребността от допълнително изграждане на публична инфраструктура, което налагат и в по-голяма степен пренасочването на допълнителен финансов ресурс.

Ефекта ще бъде много голям за местната общност, ако голяма част от допълнителните финансови средствата бъдат пренасочени за подобряване на публичната инфраструктурата и промяна на облика на населените места, което от своя страна ще създаде благоприятни условия за развитие на малкия и средния бизнес на територията и задържане на младите и образовани хора в малките общини.

Въпрос № 10: Доволни ли сте от състоянието на публичната инфраструктура на територията на „МИГ Радомир-Земен“?

На въпроса „Доволни ли сте от състоянието на публичната инфраструктура на територията на „МИГ Радомир-Земен“?“ 51 са отговорили, че не са доволни от състоянието на общинската инфраструктура и тя е пречка за развитието на бизнеса, 4 са отговорили с „ДА-донякъде“, а 3 души нямат мнение по въпроса.

Таблица № 3.10

10.Доволни ли сте от състоянието на публичната инфраструктура на територията на „МИГ Радомир-Земен“?	Бр.
ДА -много	0
ДА-донякъде	4
Не съм доволен/а	51
Нямам мнение	3
Друго, моля посочете	0

Диаграма № 3.10.

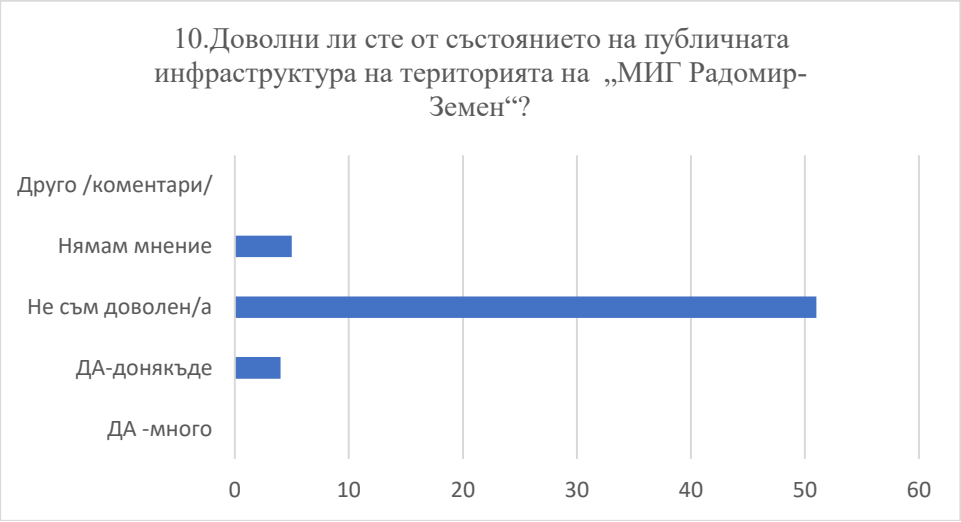

В анкетата е дадена възможност за коментари по зададения въпрос и 46 човека са изказали своите мнения, а именно:

1. 22 от тях изказват мнение, че в това състояние на публичната инфраструктура е пречка за развитие на нормален бизнес.
2. 14 от тях изказват мнение, че един от факторите за обезлюдаване на селата е лошото състояние на публичната инфраструктура;
3. Всички са на мнение, че общините Радомир и Земен трябва да търсят средства за подобряване на публичната инфраструктура, независимо дали ще кандидатстват с проекти пред МИГ или по националните Оперативни Програми.

ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ:

Ефекта ще бъде много голям за местната общност, ако голяма част от допълнителните финансови средствата бъдат пренасочени за подобряване на публичната

инфраструктурата и промяна на облика на населените места, което от своя страна ще създаде благоприятни условия за развитие на малкия и средния бизнес на територията и задържане на младите и образовани хора в малките общини.

ЗАДАЧА № 4: Анализ на данните от направените проучвания и идентифициране на препоръки

<u>В резултат на проучването се идентифицира:</u>

Иновационният потенциал има съществено значение за развитието на организациите, осигуряване на конкурентни предимства и на приходи и печалби. Чрез иновациите се създава материалната и финансовата основа за стопанската дейност. Правилното насочване и привличане на ресурси за модернизиране на съществуващи дейности е важна предпоставка за постигане на по-висока ефективност.

Трябва да се подчертае, че създаването на нови технологии, продукти или услуги е дейност, която изисква много финансови средства и освен това е високорисково начинание. Не всяка организация може да си позволи провеждането на една агресивна иновационна стратегия или създаването на качествено нов продукт или услуга, но въпреки това именно въвеждането на иновации е задължителен фактор за отстояване на пазарните позиции за спечелване на конкурентно предимство на достъпна цена и с ограничен риск.

Обобщавайки, можем да кажем, че потенциалът на територията на МИГ „Радомир - Земен“ за въвеждане на иновационни технологии, продукти и услуги е голям и може да се разглежда като съвкупност от различни ресурси, а комбинацията между тях въздейства върху решението на дадена организация да се реализират иновации.

От друга страна потенциалът на територията на МИГ за въвеждане на иновационни технологии, продукти и услуги се определя от средата, схващана като съвкупност от условия, фактори, политики и ограничения, които оказват влияние върху нейния иновационен потенциал. Елементите на средата и комбинацията между тях, подобно на ресурсите, влияят върху осъществяването на иновации в идентифицираните сфери.

За иновативния потенциал на МСП, които са движеща сила на икономиката, вкл. и в селското стопанство, важат същите констатации – без иновации те няма как да издържат на конкуренцията на все по-глобализиращия се отворен пазар и да постигат високи резултати единствено с увеличаване на финансовите инвестиции. Сътрудничеството с науката, оптимизацията на производството с оглед на всички ресурси, вкл. и енергийните, повишаване нивото на предприемаческа култура, работата в мрежи за обмена на опит и знания са решаващи за оцеляването на МСП и вписването им в системата на т.нар. „икономика на знанието“.

В селското стопанство са „отворени“ към прилагането на иновативни методи и средства както в конвенциалното, така и в биоземеделието, но все ЗП не са достатъчно активни в търсенето на средства за въвеждане на иновации в стопанствата си.

Територията на МИГ може да се определи с **иновационен потенциал около и над средния** за региона и е повлиян от следните фактори:

Положителните фактори са:

- преди всичко наличието на средни предприятия и по-големи стопанства с въведени иновации;
- сравнително добър достъп до финансиране и множество одобрени за финансиране иновативни проекти, които при реализацията си коренно ще подобрят социално-икономическата обстановка на територията на МИГ-а.
- сравнително добрия образователен статус на населението, като от основно значение е повишената заинтересованост на работодателите за повишаване капацитета на работниците с цел подобряване качеството на произведената продукция, което е пряко свързано с повишаване конкурентоспособността на фирмата.

Сред отрицателните фактори са:

-лошо състояние на публичната инфраструктура;

- наличието на множество малки стопанства и предприятия, изостанали технологично и с недостатъчен финансов ресурс за внедряване на иновативни технологии в производствения процес;
- ниското ниво на икономическо развитие;
- неблагоприятната демографска ситуация;

-необходимостта от високообразовани специалисти за работа с иновативното технологично оборудване;

На база на анализираните данни от направеното проучване са направени следните:

ИЗВОДИ:

1. Показателно е и се отдава голяма значение от анкетираните на внедряването на иновациите като фактор за повишаване конкурентоспособността, капацитета, производителността, организацията и условията на труд в предприятията и организациите на бенефициентите.
2. Възрастта е определяща за развитие на собствен бизнес и заемане на отговорни постове в правителствения сектор като най-активни са хората в трудоспособна възраст от възрастовия диапазон 41 – 65 г. – и като цяло населението от изследваната територия е застаряващо.
3. Преобладаващата част от анкетираните са хора с висше образование. Независимо от образованието, което притежават анкетираните, при

добра информираност, могат да бъдат активирани и заинтересовани да кандидатстват с иновативни проекти пред „МИГ Радомир-Земен“.

4. Болшинството от анкетираните имат предимно старо или частично обновено оборудване и се нуждаят от закупуването на ново.
5. Голяма част от анкетираните са запознати, а някои от тях са въвели иновации в предприятията/организациите си. ЗП виждат необходимост от въвеждане на иновации, но считат, че цените на технологиите са твърде високи, особено за малките ферми и стопанства, което прави инвестицията нерентабилна.
6. Бизнесът е с ясна ориентация, че са необходими въвеждането на технологични, продуктови и организационни иновации в предприятията, като виждат ползата от всяка една от тях и голяма част със собствени средства финансират закупуването на иновативно технологично оборудване. Всеобщо е мнението, че въвеждането на продуктова иновация е рисково, тъй като не може ясно да се прецени потребителското търсене на иновативния продукт заради факта, че качествата му в сравнение с по-високата стойност трудно ще се оценят от масовия потребител.
7. Изграждането на добра инфраструктура, е гаранция за създаването на добър микроклимат и среда за развитие на успешен бизнес и връщане на младите хора на територията на МИГ-а.

ПРЕПОРЪКИ:

1. Препоръчително е екипът на „МИГ Радомир-Земен“ да продължава все така ефективно да работи и поддържа обществения интерес на високо ниво както за усвояване на средствата от СВОМР 2014 – 2020 г., така и при допълнителното разпределение на финансовите средства на Стратегията за **преходния** програмен период.
2. МИГ е добре да насочи вниманието на анкетираните към мерките от СВОМР, чрез които се внедряват иновации в производствените процеси. По този начин не само ще се увеличат шансовете за финансиране на проектите, но ще се повиши конкурентоспособността на фирмите, въвели иновацията.
3. С оглед на установената липса на познания относно иновация, видове иновации и иновационен подход сред анкетираните, се препоръча на

МИГ да планира тематични обучения, свързани с разясняване на видовете иновации сред заинтересованите страни и мерките по които могат да кандидатстват по СВОМР;

4. Препоръча се на МИГ при изготвяне на методиката за оценка на проектните предложения да се въведат по-голям брой критерии, с по-прецизна оценка на икономическите показатели на проекта, за да се прецени по-добре рентабилността на инвестицията и рисковете, които могат да възникнат при финансирането на проекта.
5. От направените проучвания става ясно, че бизнесът въвежда иновации в производствата, технологичното оборудване и търси иновативни решения за произвежданите продукти. Препоръчва се екипът на МИГ Радомир-Земен да насочи усилията си към привличане на тези иновативно мислещи ръководители от всички сектори, обект на настоящото проучване при допълнителното разпределяне на финансов ресурс към Стратегията за ВОМР за **преходния** програмен период.
6. Всеобщо е мнението, че въвеждането на продуктова иновация е рисково, тъй като не може ясно да се прецени потребителското търсене на иновативния продукт, заради факта, че качествата му в сравнение с по-високата стойност, трудно ще се оценят от масовия потребител и търсенето няма да е адекватно на количествата произведена продукция. В тази връзка е препоръчително при оценяването на проектите да се въведат такива критерии, чрез които да се оценява реалистичността на количеството продадена продукция и нейната стойност, така, че да се прецени рискът от финансиране на проекти, които потенциално не биха изпълнили целите си, тъй като въвеждат иновации само за да получат допълнителен брой точки при оценяването им.
7. Анкетираните препоръчат: „Да се промени начинът на финансиране на проектите, като се направят повече етапи за реализация на проекта. Да се дава авансово плащане на всеки етап и се одобряват разходите преди те да са направени“.
8. Ефекта ще бъде много голям за местната общност, ако голяма част от допълнителните финансови средствата от **преходния** период бъдат пренасочени за подобряване на публичната инфраструктурата и промяна на облика на населените места, което от своя страна ще създаде благоприятни условия за развитие на малкия и средния бизнес

с иновативен характер на територията, което от своя страна ще доведе до задържане на младите и образовани хора в малките общини.

VI. Използвана методология.

Проучването следва да обхваща всички групи заинтересовани, лица, участвали в разработване на стратегията, участници в обученията, информационните срещи при изпълнение дейностите за информираност, бенефициенти, подали или подготвящи проектни предложения от всички целеви групи, а именно Местна власт, Земеделски производители, МСП – ИСИС, Микропредприятия, СНЦ, Граждани, Малцинствени общности и уязвими групи.

Следва да се направи цялостен анализ на информацията, получена от различните източници в хода на проучването, да се обобщят резултатите и се извлекат изводи, които да послужат за основа за изготвяне на препоръки за оптимизиране дейността на „МИГ Радомир-Земен“ при прилагане на стратегията по ВОМР.

Източниците на информация и данни, необходими за изготвяне на аналитичният доклад, могат да се обобщят както следва:

1. База данни на МИГ – основният източник на информация, доколкото включва не само формалната документация на МИГ, но и информацията, набрана от други източници, които също под една или друга форма става част от базата данни. Проучване на документи, информационни източници и събеседване със специалистите, работещи в „МИГ Радомир-Земен“, за анализиране на извършените дейности по популяризиране стратегията по ВОМР. За целта ще бъдат проучени документите:
   1. Доклад за дейността на СНЦ „МИГ-Радомир-Земен“ за 2018 г.;
   2. Годишен доклад 19.2 Радомир-Земен 2018г.
   3. Доклад за дейността на СНЦ „МИГ-Радомир-Земен“ за 2019 г.;
   4. Годишен доклад за отчитане изпълнение на Стратегията за Водено от общностите местно развитие 2019г.
   5. За периода 01.01. – 31.05. 2020 година информацията бе получена от екипа на МИГ Радомир-Земен, чрез събеседване.

2. Проучване на статистически данни от интернет сайта на „МИГ Радомир-Земен“ и анализ на интереса на посетителите към дейността на МИГ и изпълнението на стратегията по ВОМР. Ца целта бе предоставена статистическа информация от интернет сайта на МИГ:

- ✓ Статистики за migradomir.org (2017) – main;

- ✓ Статистики за migradomir.org (2018) – main;
- ✓ Статистики за migradomir.org (2019) – main;
- ✓ Статистики за migradomir.org (2020) – main.

3. Проучване, чрез анкетиране на местната общност, обхващащо:

3.1. Проучване степента на информираност на местната общност за подхода ЛИДЕР и Стратегията по ВОМР на МИГ Радомир-Земен и анализ на резултатите за отношението на бенефициентите към МИГ и прилаганата Стратегията по ВОМР.

3.2. Оценка на удовлетвореността на анкетираните от изпълнението на дейностите за популяризиране на процеса за прилагане на Стратегията за ВОМР.

3.3. Проучване и анализ на готовността за кандидатстване на бенефициентите с проекти в резултат на методите, средствата и подходите за информираност, прилагани от „МИГ Радомир-Земен“.

3.4. Проучване отношението на бенефициентите към процеса на прилагане на Стратегията за ВОМР и оценка на възможностите за оптимизиране дейността на „МИГ Радомир-Земен”.

4. Изследване на печатни и електронни източници на информация.

С оглед на установената липса на познания относно иновация, видове иновации и иновационен подход сред анкетираните, някои от които са потенциални бенефициенти, е събрана, обработена и предоставена на МИГ теоретична информация, свързана с иновациите, която да бъде използвана за бъдещите информционно-обучителни дейности на МИГ Радомир-Земен.

5. Обобщаване на цялата събрана и анализирана информация в изводи и препоръки.

Събраната по различните методи информация ще послужи:

– за проследяване и анализиране на качеството и резултатността на провежданите информационни дейности при реализиране стратегията за ВОМР, като основа за сформиране на нагласата и отношението на бенефициентите към процеса за прилагане на Стратегията за ВОМР и изразяване на мнения за оптимизиране дейността на „МИГ Радомир-Земен“.

- за сравнение с базови данни от проучените документи за проследяване ефективността на дейностите по оживяване на територията.

Тъй като различните подходи за събиране, обработка, анализ и визуализиране на информацията притежават различни възможности и имат специфични ограничения, те ще бъдат използвани в комбинация в конкретния случай. В този случай следва да се извърши съгласуване между тях, така че получените чрез един метод резултати да бъдат съвместими с информацията, набирана чрез другите методи.

Ползвани методи:

1. Проучване и анализ на документи от база данни от „МИГ Радомир-Земен“;

2. Проучване и анализ на статистически данни от сайта на „МИГ Радомир-Земен“;
3. Метод за събиране на информация, чрез анкетиране, следва да обхваща:

Извадката следва да е типологична, основана на представители от предварително определени сектори. Включените в проучването респонденти са на случаен принцип.

Обем на извадката: 60 души

Следва да се проведат срещи и разговори и анкетиране на място на хора от местната общност от територията на МИГ Радомир - Земен, заети в различни сектори – туристическия бизнес, земеделски производители, безработни, представители на местната власт, на неправителствения сектор и на бизнеса.

-Участието в анкетирането е доброволно и анонимно;

-Участниците са избирани от различни сфери на работа, професионална заетост и компетенции;

- Участниците са избирани:

✓ на произволен и случаен принцип от присъствените списъци от проведени обучения и консултации на бенефициентите;

✓ на произволен и случаен принцип при посещение на институции, учебни заведения и бизнеса и на улиците в различните населени места от територията на МИГ-а.

4.Обработка на данните от анкетирането. Визуализация на анализираните резултати:

5. Изводи и препоръки

Резултатът от обработката на информацията от анкетните карти служи като основа и входяща информационна база за подготовка на окончателния Аналитичен доклад за резултатите от проведеното проучване с изводи и препоръки, свързани с позитивни промени в отношението на бенефициентите към процеса за прилагане на Стратегията за ВОМР с оглед оптимизиране дейността на „МИГ Радомир-Земен”.

Тъй като различните подходи и методи за събиране, обработка, анализ и визуализиране на информацията притежават различни възможности и имат специфични ограничения, те ще бъдат използвани в комбинация в конкретния случай. В този случай е извършено съгласуване между тях, така че получените чрез един метод резултати да бъдат съвместими с информацията, набирана чрез другите методи.

Ползвана литература:

1. СВОМР;
2. Годишен-доклад-19.2-Радомир-Земен-2018.;

3. Годишен-доклад-19.2-Радомир-Земен-2019..;
4. Годишен-доклад-19.2-Радомир-Земен-2020.;
5. https://www.mi.government.bg/files/useruploads/files/innovations/opredelenia_i_primeri.pdf
6. https://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/bg/FTU_2.4.6.pdf

ИЗПЪЛНИТЕЛ: “СИБЕРА КОНСУЛТ“ ЕООД

УПРАВИТЕЛ: ……..…/п/…….

ПЕТЯ ГЕОРГИЕВА